National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

B103/4/29/c

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 43 (2486) XXVII aastakäik — Neljapäeval, 8. juunil 1978. — Thursday, June 8, 1978 — Üksiknumbri hind 35 centi

National Library
JUNE 14 1978
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Kuut itaallast süüdistatakse Moro mõrvamises

ROOMA — Üht trükikoja omanikku ja ta viit kaaslast, keda kahtlustati geriljateks, süüdistati inimröövimises ja Itaalia endise peaministri Aldo Moro mõrvamises. Nad on esimesed keda on vormiliselt süüdistatud seoses Moro mõrvamisega, kelle kuulidest läbilastud keha jäeti ühes autos Punase Brigaadi poolt Rooma tänavale.

Üks süüdistatuist on veel arreteerimata. Viis teist arreteeriti Roomas juba möödunud kuul, mida politsei peab esimeseks läbimurdeks Moro mõrvarite ringi. Süüdistatute hulgas on 25-aastane Enrico Triaca, kel oli Roomas väike trükikoda.

Politsei leidis tema juurest Punasele Brigaadile kuuluvat varustust ja dokumente, mistõttu seda peetakse üheks Punase Brigaadi baasiks Roomas, kust juhiti „proletaarset revolutsiooni" Itaalias.

Politsei usub, et osa neist kommunikatsioonidest, mis inimröövi ajal avaldati, olid trükitud selles trükikojas. Veel on arreteerimata 32-aastane Mario Moretti, keda politsei on otsinud juba kuus aastat Punase Brigaadi liikmena.

Ametivõimud seletavad, et need kuus isikut on olnud kriminaalse gängi liikmed kes on tahtnud hävitada riigikorda, röövides, tulistades ja mõrvates inimesi Punase Brigaadi nime all. Politsei ei avalda arreteeritute täpset asukohta, kuid see olevat kuskil Rooma läheduses. Nende süüdistamise puhul teostati uus mõrvakatse Rooma politsei vastu.

Politsei seletab siiski, et vaatamata äsjasele uurimisele pole nad oma uurimistega veel jõudnud Punase Brigaadi südamiku juurde, kes oma 13 vangistatud kaaslase vanglast vabastamiseks röövisid Aldo Moro. Uurijad on siiski öelnud, et nad on lahti siffreerinud Punase Brigaadi sõnumi, mis saadi pärast Aldo Moro surnukeha leidmist.

Politsei ei avaldanud küll mitte selle teksti, kuid politsei allikaist on saadud teada, et sõnum oli mõeldud informatsiooni andmiseks Punase Brigaadi liikmeile, kas nad on vangistatud või veel vabad.

21. mail õnnistati Toronto Eesti Ev. Luteriusu Kolmainu koguduses leerinoori. Pildil vasakult esimeses reas Ingrid Arenberg, Leida Pall, õp. O. Gnadenteich, Jenny Elisabeth Heloste, Arvi Kodanipork; teises reas Alar Vaher, Heorg Stulov, Peeter Raimond Vilde, Alar Heino Kirs ja Arnold Pall.

Rodeesia geriljajuht tunnistab kuubalaste abi

LUSAKA, Sambia — Rodeesia geriljade juht Joshua Nkomo teatas esimest korda avalikult, et kuubalased õpetavad välja ta 60.000-mehelist armeed Sambias. Nkomo ütles avaldatud intervjuus, et ta tahab kasutada kuubalasi väljaõppeks ja neid relvi millega N. Liit teda varustab, lääne inimeste Rodeesiast välja hirmutamiseks.

Diplomaadid Lusakas arvestavad, et Sambias on tegevusse rakendatud kuni 75 kuuba sõjalist nõuandjat.

Nkomo valas oma viha läänerikide vastu, nimetades neid „hüäänideks". Ta süüdistas neid, et nad aitavad võimul hoida Salisbury survevalitsust.

keda abistavad 11—15.000 palgasõdurit koos Rodeesia oma julgeolekuüksustega, võideldes Nkomo geriljaüksuste vastu.

Nkomo Zimbabwe Aafrika Rahva Liit on lõdvalt liidus Robert Mugabe Aafrika Rahvusliku Liiduga ühise Patriootliku Frondi nime all. Mugabe geriljaüksuste baasid asuvad Mosambiikis, kuhu Rodeesia üksused on vahetevahel tasumisrünnakuid teinud.

Sadat ähvardab

KAIRO — Egiptuse president Anwar Sadat kõneles sõjaväe üksustele Suessi kanali tsoonis, et nad oleksid valmis „vabadusvõitluseks" kui Iisrael ei nõustu tema rahusobituskatsega. See oli esimest korda pärast seda kui seitse kuud tagasi rahusobitusi algatati, et Sadat andis mõista, et võib olla mõni teine võimalus diplomaatilise lahendamise kõrval nimetatud Araabia-Iisraeli konfliktis.

Eesti noore surm liiklusõnnetusel

Kolmapäeva, 24. mai hommikul sängitati Forest Lawn eestlaste matusepaigale Los Angeleses 24-aastane Matti Meiel, näitlejatepaari Salme ja Jaan Meieli noorem poeg. Noor Matti, kelle elu kustus liiklusõnnetusel, oli tubli eesti noormees ning ka mitu aastat skautüksus „Tulehoidja" grupis eneriline mägedes matkaja.

Õnnetus juhtus reedel, 19. mail North Hollywoodis, kus auto sõitis Matti mootorrattale otsa.

Mattit jäävad leinama peale vanemate vend Mart ja õde Linda ning abikaasa Debbie kahe lapsega. Viimasele jumalagajätule oli tulnud Church of the Hills kirikusse Matti eestlastest ja ameeriklastest sõpru. Talituse pidas õp. Rein Neggo ning teenistus lõppes eesti hümniga.

V. P.

Rahe hävitas Venemaal viinamarja istandusi

MOSKVA — 28. ja 29. mail oli N. Liidus, Georgia osariigis nii tugev rahesadu, mis hävitas 20.000 aakrit viinamarja istandusi, 2825 aakrit nisuvälja, 300 aakrit meloni- ja 337 aakrit päevalille- ja 450 aakrit juurviljapõldu. Raheterad olid tuvimuna suurused ja neid oli nii paksult, et mõnes kohas leidus veel järgmisel päevalgi sulamata jääd. Rahesadu oli tugevaim viimaste aastate jooksul.

Hitleri klaver müügil

BONN — Klaver, millel Adolf Hitleri naissoost kaaslane Eva Braun mängis diktaatorile ta lemmikhellilooja Wagneri helitöid, tuleb oksjonil müügile. Arvatakse, et see toob sisse vähemalt 50.000 dollarit.

Läänerriigid otsivad teid Aafrika toetamiseks

Pariisis peetud konverentsil tahetakse N. Liidu mõjuvõimule vastu hakata

PARIIS — Ameerika Ühendriigid ja neli Euroopa riiki nõustusid ühise frondi organiseerimiseks, et aidata Zaire ja teisi mõõdukaid Aafrika riike tugevdada nende kaitset N. Liidu ja Kuuba mõjude läbiimbumise vastu. Tuhanded prantsuse kommunistid samaaegselt protesteerisid konverentsi vastu ja Moskva süüdistas vihaselt läänerriike oma võimu laiendamises.

Samal ajal kui diplomaadid pidasid Pariisis nõu, USA õhujõudude lennukid transporteerisid 1200 Marokko sõdurit Lubumbashi, Zaire võitluste keerisesse kistud Shaba provintsi pealinna, et asendada sealt ära toodavaid Prantsuse ja Belgia parasiitiste.

USA, Prantsuse, Belgia, Inglise ja Lääne-Saksa diplomaadid avaldasid oma kokkuleppe soovitusega,

et nende valitsused leiaksid teid Nõukogude Liidu kasvava mõjuvõimu tõkestamiseks Aafrikas.

Nõupidamine kestis 14 tundi, mille jooksul kujundati esimest korda läänerriikide poolt Aafrika poliitikat pärast 1960-ndat aastat, mil selles maailmajaos viidi läbi üleminek koloniaalsüsteemilt iseseisvumistele.

Nõupidamise kommünikees öeldakse, et nad on diskuteerinud mässuliste invasiooni Shabasse möödunud kuul ja uurinud võimalusi kuidas kohalolnud viis läänerriiki võiksid olla valvureiks Aafrika riikide iseseisvuse, majandusliku arengu ja julgeoleku kindlustamiseks. Läänerriikide abi hulka kuulub transport, varustus ja võimalik Pan-Aafrika rahupidavate üksuste väljaõpe.

Kui diplomaadid olid nõupidamisel, tuhanded kommunistid marssisid Pariisi tänavatel kandes loosungeid, kus mõisteti hukka „kolonialistlik vandenõu", nende marss oli siiski ilma vahejuhtumiteta. Kommunistliku partei ametlik seisukoht, mille Georges Marchais väljendas, oli

et lastagu Aafrika riigid ise oma sisemisi probleeme korraldada demokraatia ja iseseisvuse piirides.

Näiliselt sel parteijuhil puudub ülevaade Aafrika riikide sisemistest olukordadest, kuna ei N. Liit ega Kuuba pole veel saanud Aafrika riikideks.

Nõupidamise mõistis hukka ka N. Liit, nimetades seda ohtlikuks plaaniks ja NATO-bloki sõjaliseks ekspansiooniks Aafrika riikide sisemistesse asjadesse.

Konverentsi allikaist teatatakse, et Prantsusmaa kutsus kolleege üles ühe miljard-dollarilise fondi loomiseks, et sellega edutada Aafrika riike kiiremini majanduslikuks kasvuks.

Konverentsil avaldati Prantsuse diplomaatide poolt teade, et Hiina tahab toetada läänerriikide kõrval ka omalt poolt Zairet.

Rohutirtsude parved sõjatandri piirkonnas

NAIROBI, Keenia — Lisaks pikaajalistele hävitustele Dzhibuutis, Somaalias ja Etioopias, kus vähemalt miljon inimest on näljaohu ees, on seda ala „vallutanud" nii suured rohutirtsude parved, et nagu kõrbe liivatorm on muutnud taevaaluse mustaks. Seitsmest riigist koosnev Kõrbe Rohutirtsude Kontrollorganisatsioon Ida-Aafrikas, kelle ülesanne on avastada aegsasti rohutirtsude sigimisalad ja neid varakult hävitada, teatas hiljuti, et tänavune rohutirtsude arv selles piirkonnas on suurim pärast 1967. aastat ja kuulutas välja kolmes riigis rohutirtsude hädaolukorra.

Kohalike kontrollorganisatsioonide arvates algas probleem juba möödunud aastal Saudi Araabia lääneosas ja kahes Jeemenis, kus ebatavaliselt rasked vihmad tekitasid ideaalse olukorra siginemiseks. Kuigi piirkonda intensiivselt õhust pritsiti, pääses üks osa „põgenema" üle Punase Mere Etioopiasse, Dzhibuuti ja Somaalia põhjaossa.

Tavaliselt organisatsiooni kuuluvad riigid teostavad pidevalt oma kontrollkäike ja pritsivad mürki rohutirtsude parvede hävitamiseks, ei saanud tänavu oma kaitsepritsimisi teha,

kuna nn. Aafrika Sarve piirkonnas oli sõda ja sõjalennukid kandsid pomme mitte rohutirtsude, vaid inimeste hävitamiseks.

Muu tegevuse tõttu ei saanud keegi aega rohutirtsude jälgimiseks ja kuna aprillis oli seal raskeid sadusid, toimus sigimine edasi ja kandus lõunapoolseile maa-aladele.

Maikuu lõpus jõudsid rohutirtsud oma „täiskasvanu" ikka, mil nad on näljasemad. Mõned parved Etioopias on nii suured, et katavad kuni 40 ruutmiili suuruse maa-ala, koosnedes kuni 25 miljonist rohutirtsust. Igaüks neist sööb taimi oma kehakaalu raskuses, mis on 2 grammi. Hävitus selgub aga siis, kui seda raskust korrutada 25 miljoniga.

Nii pole seal sõja tulemuseks lõhutud kodud, põgenemine ja kannatused, vaid ka rohutirtsude nuhtlus.

Praeguses vaenuolukorras aga pole kellegil võimalik neid sööddikuid hävitada.

Eritreas, kus mässulised kontrollivad 90% riigi pindalast, pole kaua saadud mingit informatsiooni, ka mitte rohutirtsude hävitustöö osas.

10. JUUBELIKARAVANI

TALLINNA PAVILJON

23. juunist 1. juulini Eesti Majas

KARAVANI PASSIDE MÜÜJAD! Passide müügist laekunud summade ja müümata passide äratoomine on tuleval nädalal esmaspäevast 12. juunist kuni reedeni 16. juunini igal õhtul kell 6.30—8 Eesti Majas Tallinna linnapeale Kalju Jõgile.

TASUTA LASTE (kuni 12 a.) PASSID KOHAPEAL SAADAVAL.

EESTLASED, OSTKE OMA PASSID EELMÜÜGILT! Sellega säästate $1.00 igalt passilt ja müügist saab Tallinna paviljon omale majandamiseks tulu.

13. JUUNIL
kell 8 õ. St. Paul's katedraalis
227 Bloor St. East

KÜÜDITAMISTE MÄLESTUS-TEENISTUS

AUSTAME MEIE KÜÜDITATUD KAASMAALASTE MÄLESTUST.

12. JUUNI
viimane päev
EKN valimisteks.
KÕIK VALIMA!

TALVI JALDRE KLAVERISTUUDIO

ÕPILASÕHTU

reedel, 16. juunil kell 7,30 õ.
Eesti Maja suures saalis

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $53.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Ottawa välispoliitika

Kanada peaministri Pierre Trudeau kõne ja pressikonverentsil esitatud väljendused Washingtonis toimunud NATO peaministrite konverentsi ajal on jätnud mulje, et Kanada suhtub praegustesse maailma poliitilistesse sündmustesse, eriti N. Liidu pealetungisse Aafrikasse, väga ükskõikselt ning annab Kuuba ja N. Liidu agressioonile omamoodi tõlgenduse. Samal ajal kui kõik teised NATO riigid näevad N. Liidu ja Kuuba Aafrika operatsioonides suurt hädaohtu Aafrikale ja kogu vaba maailmale, suhtus Trudeau Aafrika sündmustesse ja vaba maailma kaitse tugevdamisesse lepliku tagasihoidlikkusega, millest võib järeldada, et Kanada välispoliitika erineb tunduvalt ta lääneliitlaste välispoliitikast ja arusaamadest maailma praeguste poliitiliste probleemide lahendamisel.

Kui konverentsil toodi ette, et N. Liit ja teised kommunistlikud Ida-Euroopa riigid relvastuvad palavlikuliselt, siis oli Trudeau ettepanekuks, et tuleks alustada venelastega uusi läbirääkimisi relvastuse samm-sammuliseks vähendamiseks ning esitada vastavaid ettepanekuid. Millised need ettepanekud peaksid olema ja mida nad peaksid sisaldama, seda jättis Trudeau kahjuks ütlemata. Teatavasti on relvastuse vähendamiseks ja tuumarelvade piiramiseks peetud juba aastaid läbirääkimisi ja esitatud N. Liidu esindajatele sadu ettepanekuid, kuid N. Liit ei ole valmis selliseid kokkuleppeid sõlmima, mis tema arvates tema ülemolekut kahjustavad.

Edasi neutronipommi küsimus. Teatavasti lükkas president Carter selle N. Liidu tankirünnakute pidurdamiseks vajaliku relva produtseerimise määramatuks ajaks edasi, oodates N. Liidult vastutasuks kontsessioone. Peaminister Trudeau toetas soojalt president Carteri otsust, avadades lootust, et Moskva vastab soodsalt president Carteri sammule. Kahjuks jääb meile mõistmatuks, mida peaminister Trudeau veel Moskvalt ootab, kuna selle kohta andis juba vastuse N. Liidu välisminister Gromõko, mainides äsja New Yorgis, et kui ameeriklased neutronipommi ei valmista, siis loobub ka N. Liit vastutasuks selle relva valmistamisest. Lühidalt: Gromõko lubab vastutasuks seda, mida tal ei ole kuna asjatundjate arvates kulub N. Liidu teadlastel vähemalt kümme aastat kui nad jõuavad neutronipommi valmistamiseni.

Peaminister Trudeau seisukohad Aafrkia küsimustes on praeguses olukorras võõrad, ebaloogilised, olukorrale mittevastavad ja arusaamatud. Kui peaminister nendib, et Aafrika konfliktid on peamiselt sealsed suguharude probleemid ning siin ei ole midagi tegemist ida ja lääne ideoloogiliste vahekordadega, siis esineb siin paraku suur märgist möödalaskmine, kuna ükski Aafrika suguharu ei ole nii hästi relvastatud ja ei tegutse nii plaanikohaselt kui äsja kommunistlikust Angoolast Zairesse tunginud terroristlikud vallutajad. Kui peaminister arvestaks neid jõudusid, kes sissetungijad relvastasid, need üleskihutasid ning nende pealetungi ettevalmistasid, siis tuleks ta hoopis teistsugustele järeldustele.

Eriti pani teisi lääneriikide esindajaid kulme kergitama Trudeau väide, et Kanada ei taha sekkuda „Aafrika seiklustesse". Sellega mõtleb Trudeau lääneriikide aktsioone, et päästa neid Aafrika rahvaid, keda ähvardavad N. Liidu ja Kuuba agressiivsed plaanid. Siit peaks järeldama, et ka Belgia ja Prantsusmaa langevarjurite aktsioonid tuhandete inimeste päästmiseks Zaires kommunistlike bandiitide küüsist olid „Aafrika seiklused". Ei ole ime, et Ühendriikide mõjurikas ajaleht „Washington Post" kirjutas peaminister Trudeau väljenduste puhul juhtkirja, kus ta süüdistas Kanadat, et see ei võta NATO riikide relvastumise probleeme tõsiselt ning et Kanada moodustab läänemaailma kaitseliidus ebakindla partneri.

Peaminister Trudeau väljendused andsid väga kujuka ja selgepiirilise ülevaate Kanada praegusest välispoliitikast. On tervitatav, et need seisukohad toodi esile sel perioodil, mil Kanada läheb peatselt vastu uutele valimistele. Kõigile kanadalastele, eriti raudeesriidetaguste juurtega uustulnukatele, ei ole see sugugi ükskõikne, millised on Kanada seisukohad välispoliitilistes küsimustes praeguses segipaisatud ja kommunismi edasitungist ohustatud maailmas.

K.A.

Ameerikas asuvate eestlaste, lätlaste ja leedulaste poliitilise koostöö organisatsiooni Ühendatud Balti-Ameerika Komitee uus juhatus. Istuvad (va sakult): J. Riekstins, Ameerika-Lätlaste Liidu president; Juhan Simonson, Ühendatud Balti-Ameerika Komitee president ja USA Eesti Rahvuskomitee esimees; dr. K. Bobelis, Ameerika-Leedu Nõukogu president. Seisavad (vasakult): J. Bolsteins, ÜBA Komitee palgaline informatsioonidirektor; O. Pavlovskis, Washingtonis asuv lätlaste esindaja; Maria Pedak Kari, ÜBA Komitee laekur; Mäido Kari, ÜBA Komitee esimees Washingtonis ja eestlaste alaline esindaja; J. Genys, leedulaste alaline esindaja.

Baltlaste kontaktid USA valitsuse ringkondadega

Ühendatud Balti-Ameerika Komitees jälgitakse baltlastele huvipakkuvaid probleeme

WASHINGTON (VE kirjasaatjalt). — Washingtonis baseeruvaks eestlaste, lätlaste ja leedulaste ühiseks poliitiliseks organisatsiooniks on Ühendatud Balti-Ameerika Komitee (Joint Baltic-American National Committee), milline koordineerib baltlaste poolt ameerika ühiskonna poliitilisse sektorisse suunatud tegevust, eriti silmas pidades kontakte Valge Maja ning Kongressiga. Ühendatud Balti-Ameerika Komitee juhatamine läks roteerumise korras käesoleval aastal jälle eestlaste kätte. Väljakujunenud tava kohaselt on Komitee presidendiks järgimööda üks balti rahvusgruppide keskorganisatsioonide esimeestest. Käesoleval aastal on selleks Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimees Juhan Simonson. Organisatsiooni jooksvat poliitilist tegevust juhatab aga Washingtonis asuv Ühendatud Balti-Ameerika Komitee esimees, kelleks käesoleval aastal on Eesti Rahvuskomitee alaline esindaja Ühendatud Balti-Ameerika Komitee juures Mäido Kari. Kolmanda eestlasena kuulub Komitee juhatusse Maria Pedak Kari, kes on esimehe asetäitjaks ning Komitee laekuriks.

Nii nagu teatab USA Eesti Rahvuskomitee alaline esindaja ning Washingtonis paiknev Ühendatud Balti-Ameerika Komitee esimees Mäido Kari on käesoleval aastal tegevuskavva võetud ühe kindla eesmärgiga kokkusaamine president Jimmy Carteriga, et teda otseselt informeerida baltlaste soovidest ja seisukohtadest. Möödunud tegevusaastal külastasid Balti-Ameerika Komitee esindajad mitmel korral Valget Maja ja neil oli läbirääkimisi presidendi staabi liikmetega, kuid Carteri endaga kokkusaamise taotlused ei õnnestunud.

Kõrgeimaks Carteri administratsiooni liikmeks, kellega pikemalt asju arutati, oli välisministri (ehk riigisekretäri) esimene asetäitja Warren Christopher.

Tihedas kontaktis oldi Carteri valitsuse poolt rajatud Inimõiguste Büroo juhataja Pat Derianiga, kellega saadakse kokku ka edaspidi, selleks et tähelepanu juhtida inimõiguste rikkumisele Balti riikides.

Teiseks olulisemaks tegevuskava punktiks on ettevalmistused 1980. aastal Madriidis asetleidvaks Euroopa Julgeoleku ja Koostöökonverentsi järelistungiks. Madriidi kokkutulekut planeerivad konverentsid algavad rahvusvahelises ulatuses juba eeloleval oktoobrikuul.

Kolmanda tegevussektorina jätkatakse pidevat kontakti ja konsultatsiooni USA Välisministeeriumiga ning nii legislatiiv- kui eksekutiivõimu esindajatest moodustatud Helsingi lõppaktiis väljendatud otsuste täitmise järelvalve komisjoniga.

Selles seoses pannakse erilist rõhku vabamale informatsiooni ja inimeste liikumisele üle Helsingi kokkuleppele allakirjutanud riikide piiride ja emigratsiooniküsimustele.

Neljandana on kavas uue Balti resolutsiooni läbiviimine Ühendriikide Kongressi mõlemas kojas, mille on vastuvõtmiseks esitanud Nebraska senaator Carl Curtis ja Kalifornia 27. valimispiirkonna saadik Esindajatekojas Robert Dornan. Seni on selle uue Balti resolutsiooniga ühinenud kaheksa senaatorit ja viiskümmend seitse kongressimeest.

See Balti resolutsioon, mis kannab Senatis numbrit 68 ja Esindajatekojas numbrit 319, nõuab vene vägede väljaviimist Balti riikidest,

vabu valimisi kooskõlas ÜRO statuutidega, poliitilistel põhjustel vangistatud baltlaste tagasitoomist ja mitmeid muid samme.

See on kolmandaks Balti resolutsiooniks, mis Ühendriikide kongressile on esitatud. Kõige esimeseks oli teatavasti 1966. aastal USA kongressis vastu võetud resolutsioon, mis nõudis presidendilt ja valituselt sammude astumist Balti riikide vabaduse taastamiseks. Selle viis nii Senatis kui Esindajatekojas vastuvõtmisele USA baltlaste eestvõttel asutatud organisatsiooni Americans for Congressional Action to Free the Baltic States energiline tegevus.

Teine Balti riike ja rahvaid puudutav resolutsioon võeti teatavasti vastu USA Kongressi suure häälte-enamusega 1975. aastal pärast Helsingi konverentsi ja

see kinnitas, et Ühendriigid ei tunnusta Balti riikide annekteerimist Nõukogude Liidu poolt.

Selle resolutsiooni läbiminekuks tegi suurt tööd just Ühendatud Balti-Ameerika Komitee.

Eestlaste, lätlaste ja leedulaste poliitiline koostöö-organisatsioon Ühendatud Balti-Ameerika Komitee rajati 1961. aastal, siis kui kolme rahvuse Ameerikas tegutsevad keskorganisatsioonid leidsid tegevuse tõhustamiseks vajaliku olevat suurema koordinatsiooni. Komitee koosseisu moodustasid keskorganisatsioonide esimehed ja eestlastepoolseks liikmeks sai tolleaegne Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimees Julius Kangur.

Esimestel aastatel koosnes tegevus peamiselt vaid paarist koosolekust aastas, kus arutati ühiseid probleeme ja astuti ühiseid samme nende lahendamiseks. Koostati märgukirju esitamiseks USA presidendile ja Välisministeeriumile.

Järkjärgult hakkas aga nii koostöö kui tegevus tihenema, mille edendamiseks nimetati iga rahvuse keskorganisatsiooni poolt ka alaline esindaja Washingtoni.

Eestlaste osas oli sellel kohal rea aastate jooksul Gerhard Buschmann.

1970-ndate aastate alguseks oli Balti-Ameerika Komitee töö juba muutunud üpris intensiivseks. Koosolekuid peeti juba kord kuus ning kontaktid Washingtonis asuvate valitsusasutustega ja kongressiliikmetega olid tihedad. Palju uusi algatusi rakendati siis kui eestlaste alaliseks esindajaks Komiteesse nimetati Washingtoni elama asunud endine Rahvuskomitee esimees Heikki Leesment, kes esimehena juhatas ka mitmel aastal Ühendatud Balti-Ameerika Komitee tegevust.

1975. aastal nimetati USA Eesti Rahvuskomitee poolt eestlaste alaliseks esindajaks Balti-Ameerika Komiteesse Mäido Kari. Viimastel aastatel on välja kujunenud järgmine tegutsemismeetod Peakoosolek toimub kord aastas, kinnitatakse üldjooneline tegevuskava ja eelarve.

Washingtonis asuvad komitee liikmed käivad aga koos igal nädalal, arutavad jooksvalt üleskerkivad küsimusi ja otsustavad kuidas sündmustele reageerida ja kes midagi ette võtab.

Tegevus on keskendatud Ameerika Läti Ühingu majas asuvas büroos, kus töötab täispalgaline ja täieajaline informatsioonidirektor, kelleks on noorema põlvkonna lätlane John Bolsteins. Muu tegevuse kõrval võtab ta ka osa USA Kongressi komisjonide istungitest, jälgides baltlastele huvipakkuvaid probleeme. Tema palgaks on $11.000 aastas, mis kaetakse balti keskorganisatsioonidelt tulevatest summadest.

EKN valimised lõpevad 12. juunil

Möödunud nädalal algasid Eestlaste Kesknõukogu Kanadas uue koosseisu valimised. Kuigi valimiste alguseks oli ametlikult 3. juuni, võis EKN Valimiskorra järgi valida kohe valimismaterjalide kättesaamisel. Valimismaterjalid saadeti Valimiste Peakomitee poolt välja eelmise nädala lõpul ja saabubusid valijaile möödunud nädala algul või nädala jooksul. Osa valijaid on kuuldavasti oma hääled Valimiste Peakomitee aadressil ära saatnud kohe valimismaterjalide kättesaamisel, suurem osa valijaist aga tegi või teeb seda selle nädala jooksul või nädalavahetusel. Valimiste viimaseks päevaks on esmaspäev, 12. juuni ja kehtivad on veel valimiskirjad, mis kannavad järgmise päeva, 13. juuni postitemplit.

Möödunud nädalal nõuti veel täiendavalt valimismaterjale isikuile, kes ei olnud hääletusmaterjale saanud, eriti neile, kes viimaste aastate jooksul olid häälteõigusliku vanuse saavutanud. Samal ajal oli EKN bürool tegemist muutunud aadresside tõttu tagasi tulnud valimiskirjadele uute aadresside selgitamisega. Uute aadresside leidmisel saadeti valimismaterjalid neile isikuile uuesti välja. Esinenud lünkade puhul saab valijate nimekirja täiendada kuni valimiste eelviimase päevani.

Hääletanute valimismaterjalid hoitakse postkontoris Valimiste Peakomitee aadressil kuni valimistagajärgede kontrollimisele asumiseni. Saadetud valimismaterjalide kontrollimine toimub Eesti Majas laupäeval, 17. juunil. Valimistagajärgede kontrollimine on avalik.

Kommentaarid

Möödunud laupäeval elasid Toronto eestlased kaasa ühele omapärasele sündmusele, kus õnnistati sisse eestlaste suurim ühiskodu ja anti see uute ja tõeliste omanike valdusse. Selle sisemine vorm on juba aasta jooksul teatud määral ilmet saanud, kuna seltskondlik tegevus on mitmel alal olnud aktiivne ja toonud mitmesuguseid väärtusi „kuldses eas" olevaile eestlasile, aga ka nooremaile, nii et all-linnas olijad mõneti juba kadedustundega jälgivad seda nii vaimselt kui sõprussidemeist tihedat elu. Sõprussidemete säilitamise vajalikkust ja selle lipukirjaks võtmist rõhutati ka mitmel korral pidulikul aktusel. Sõprus ja armastus on õrnad taimed, mis võivad soodsas kliimas lopsakalt kasvada, aga on tundlikud ka karmuse ja tormituulte käes. Neile külastajaile, kes elasid kaasa laupäevasele sündmusele, jäi aga mulje, et see metsaserv, mis varjab põhja poolt elamute kompleksi, suudab kõik karmid tuuled sealsest eesti ühiskonnast ära hoida.

Eesti Kodu õnnistamise ja ametliku üleandmise puhul nimetas EAK esimees A. Sepa kõiki neid, kes ühel või teisel viisil olid seotud Eesti Kodu saamisega. Ainult ühe nime „unustas" ta ütlemata, kes viimastel aastatel suurima kohusetundega ja asjasse pühendatusega päevast-päeva ehituse juures seisis, kes hoolitses ja muretses selle eest, võiks öelda, kelle südames kogu ettevõte läbi raskuste valmis sai. See nimetamata jäänud tulbi töömees oli EAK esimees A. Sepa ise. Kas polnuks tore kui mõni kiitust vastuvõtja ja tänusaaja ka seda sel päeval kuidagi esile toonuks või nimetanuks?

Eesti Kodu on eestlaste viimane suurem ettevõte ja kuna nüüd Eesti Abistamiskomitee oma käed sellest tööst „vabaks sai", siis on ees selle kõrvale vanade puhkekodu rajamine, et kogu algatus saaks lõplikult valmis. EAK juhatuses on kaua töötanud ühed ja samad töömehed, kes tunnevad oma tegevust ja mõistavad ette-seatud sihte. Nad tunnevad ka vajadust eesoleva ehituse valmimiseks. Sellel peopäeval, mil kergendustundega anti üle suur võti uutele omanikele, nimetati ka eesolevat tööd. Kindlasti on selle lõpule viimine seniste kogemuste najal hoopis kergem, sest teatakse kuivõrd eestlased ise sellist ühiskonda on hindama hakanud, kuhu kuuluksid veel uued liikmed, kes saaksid oma vanusepäevil osa Eesti Kodu sisemisest vaimsest ja kultuurilisest tegevusest, kes tunnevad, et oma rahva keskel oleks kergem elada.

•

Eeloleval nädalal seisavad balti rahvad ühe tõsise sündmuse ees: mälestatakse neid, kes Nõukogude Liidu okupatsiooni all olevailt maadelt on küüditatud orjalaagreisse ja seal oma elu kaotanud. Sel päeval on alati uueks jääv sõnum, et vägivalda ja terrorit ei tohi unustada, et just nende õnnetute mälestusest peab tõusma julgustav ja uueks tõusuks õhutav leek. Balt rahvad on kannud suurt ohvrit, sest küüditatud olid need, kes julgemini suutsid vastu panna vägivallale ja kelle vabadusiha oli kompromissitu okupatsioonivõimudega. Nende küüditamisega ei suudetud aga kodupinnalt küüditada sealsete rahvaste vabadustahet ja -armastust, see peab elama seal tänagi kidura taimena, aga ta elab ja ootab... Suurte küüditamisaktsioonide mälestused on hirmutavaiks varjudeks sealsete inimeste julgeoleku kohal.

Meie oleme vabal maal. Kuid ka meile peab see päev oma sõnumiga sisendama teadmise, et kannaksime seda mälestust oma hinges kui üht juhist oma maailmavaate ja elu seadmisel. „Nende piina pigistused" ei tohi ununeda, need on meie rahva ajaloo mustemad leheküljed, aga ajalugu ei seisne koos mustadest lehekülgedest, nende järel tulevad heledamad ja lootusrikkamad. Küüditatute teekonna läbielanud ja orjalaagrite piina kannatanud räägivad ikkagi seda kindlat veendumust, mis oligi põhjuseks

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

10. ja 11. juunil on valvearstiks dr. T. Kuutan, tel. 751-6141.

Eesti vaimulikke Kanada luterlikul sinodil

Möödunud nädalal toimus Waterloo ülikooli juures Lutherian Church in Canada Ida-Kanada sinod, mis kestis neli päeva. Sellest võtsid osa EELK piiskop K. Raudsepp, Kanada Eesti praostkonna abipraost mag. T. Nõmmik, õpetajad A. Taul, H. Laaneots ja H. Saabas. Sinodist võtsid osa ka koguduste delegaatidena Eneri Taul, Endel Jukk, Ludwig Wahtras ja Meeme Sultson. Sinodil arutleti mitmeid aktuaalseid küsimusi ja valiti uueks sinodi presidendiks W. Huras, kellega eestlased loodavad head koostööd.

Kersti Linask pedagoogika doktoriks

Connecticuti ülikooli juures — University of Connecticut — saavutas doktorikraadi pedagoogika alal Kersti Linask, kes elab Tollandis, Conn. Ta oli valinud väitekirjaks eestiainelise teema, mis käsitles Ühendriikide ja Kanada eesti täienduskoole alates 1950. a. kuni tänaseni („An Historian Study of Selected Estonian Supplementary School in the United States and Canada from 1950 to the present").

Kersti Luhaäär-Linask tuli Ameerikasse noorukina ja lõpetas Vassari ülikooli Poughkeepsies inglise keele alal. Jatkas õpinguid Connecticuti osariigi ülikoolis doktorikraadi saavutamiseks. Kersti Luhaäär-Linask on abielus masinaehituste insener Indrek Linaskiga, kes töötab juhtival kohal Pratt-Whittney lennukitehases Connecticutis. Kersti, võimlemispedagoogi ja seltskonnategelase Marta Ranne tütar, on elavalt osa võtnud eesti organisatsioonide tööst mitmetel eri aladel. Ta tegutseb praegu Connecticuti Eesti Kooli õpetajana.

VES

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord (Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

ESTO MUTUAL FUND, LTD.
Aktsia hind 2. juunil $6.40
Walwyn, Stodgell, Cochrane Murray Ltd
145 King St. W., Room 1900 Toronto, Ont. M5H 1J8.
Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

H. KIRIK Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200 Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

nende küüditamisele, et oma maa vabadus on hinnatum isiklikust elust.

Need mõtted peaksid ka eestlasi viima eelolevale suurele mälestusaktusele, et osavõtjail poleks mitte eelmiste eeskujul vaja piinlikkust tunda, kui meie hümni laulmisel on ruumis ainult mõni teistkümmend eesti soost mälestust kalliks pidajat.

HA

Inglismaa eestlaste noorte koondise suvelaagrist osavõtjad Leicesteri lähedal.

Eestlaste pulbitsev elu Leicesteris

Euroopas viibiva prof. O. Trässi reisikiri Inglismaalt

Toronto ülikooli professor Olev Träss viibib koos perekonnaga pikemaajalisel ringreisil Euroopas, külastades ka Euroopa ülikoole ja pidades külalisloenguid. Praegu viibib ta Prantsusmaal kuid allpool kirjeldab ta oma reisi Inglismaale ja annab ülevaate eestlaste elust Leicesteris. Prof. O. Träss kirjutab:

Pärast paarikuulist Prantsusmaal viibimist tegime mai alul reisi Londonisse ja sealt edasi Leicester'isse. Viimati olime Inglismaal käinud 9 a. tagasi, ja tol korral toimus Londonis parajasti laulupidu. Sai siis sellele kaasa elada ja oli ka võimalus paljusid inimesi kohata — nii tegin näiteks meie Vana Andrese koguduse õpetaja Andres Taul'iga seal esmakordselt tutvust. Ka seekord vedas, kuigi meie reisi aeg oli valitud hoopis teistel kaalutlustel.

Londonis Imperial College'it külastades sain tuttava professori kaudu mulle ootamatult kokku eesti noormehega, kes oli kutsutud meiega õhtupoolikul teed jooma.

Martin Schröder teeb seal oma doktoritööd organometallurgilise keemia alal. Ala on mulle võõras, aga seda huvitavam oli juttu ajada. Martin räägib sujuvalt eesti keelt. Kuulsin, et ta läheb laupäeva õhtul Londoni noorte grupiga Leicester'isse appi rahvatantsu lööma. Kavas ettekandeid ja pidu. Kuna meiegi tahtsime minna sugulasi külastama, siis olime ka laupäeva õhtul platsis.

Näib, et Leicester on viimasel ajal kujunenud tähtsamaks eestlaste keskuseks Inglismaal, seda oma asukoha tõttu, kuigi põhja pool asuvas Bradfordis ja lõunas asuvas pealinnas on eestlasi rohkem.

Keskne asukoht edutab ühisürituste korraldamist Leicester'is, kuigi neid toimub muidugi ka Inglismaa eestlaskonna telje mõlemas suuremas otsas. Näiteks juuni lõpus on jälle laulupidu Londonis.

Ettekanded toimusid ukraina maja saalis kust hiljem mindi edasi Eesti Majja. Mu sugulaste arvates olid tublisti rohkem kui pooled kohalikud eestlased välja tulnud, silma järgi kõvasti üle saja inimese. Ja tasus tulla.

Kava algas Asta Villmann'i luuletusega mille kandis ette Astrid Säägi. Peeter Sheldon ja Daniel Maalmaa laulsid eesti laule ja õed Läänemäed mängisid eesti muusikat. Õhtu minule kõige huvitavama osa nimeks oli lihtsalt „Lühinäidend".

See oli tore omalooming — lõbus, hoogne ja üllatavalt hästi ette kantud.

Esinejad olid Londoni kandist, nende seas varem kohatud Martin Schröder ja Elmar Maripuu, kel ilmselt lisaks organiseerimisvõimele (ta on Inglismaa Eesti Noorte Koondise esimees) on ka hea huumorisoon ja näitekirjaniku vaist.

Armastuse keerdkäikudele rajatud näidendile saabus peaaegu õnnelik lõpp kui peategelased olid nii teiste armastust edutanud kui ka üksteist leidnud. Kuid noortel ei olnud lihtsalt üksteise jaoks aega, kuna igal nädalalõpul oli ees kas tantsuharjutus, pidu, koosolek, laulupidu — neist järgmine, ka tõesti, Münsteris juuni keskel — või midagi muud. Lõpuks siiski... Naerda sai palju ja nii mõnigi torge tabas meie rahvusliku tegevuse märke päris täpselt.

Kava teises osas kanti ette rida rahvatantse Leicester'i rühma poolt, väikese Londoni toetusega, pr. ja hr. Toom'i juhatusel.

Kümmekond paari näitasid nii osavust kui esinemisrõõmu ja lõpetasid hoogsa „Tuljakuga" koraliku aplausi saatel.

Õhtune pidu toimus Eesti Majas mida minu eelmisest nägemisest saadik oli tublisti suurendatud ja korrastatud. Joogid, suupisted, tantsumuusika... ja meeldiv õhkkond jatkus. Noori osavõtjaid ja mõtlen siin umbes 16—30 a. vahelisi, näis õhtul olevat veelgi rohkem. Kõnetasin õige mitut ja sain iga kord heas eesti keeles vastuse;

isegi õ-häälik kosti mulle — nii lavalt kui õhtuses jutus — veidi parem kui seda tavaliselt Torontos on kuulda.

Kuid — nii nagu vahetunni ajal T. E. S. Täienduskooliski — valitses omavaheliselt koridoris ja tantsupõrandal inglise keel.

Muljed jäid head — paremad kui oleks julgenud oodata nii väikese ja laialipillatud eestlaskonna juures, kus eesti keele õppimise võimalused on ilmselt halvad, kuid noortel on eesti keel ikka veel suus.

Inglismaa noorte koondisel on suur tähtsus selle laialipillatuse vastu võitlemisel.

Lisaks üsna korrapärastele kooskäimistele ja ühisettevõtetele on neil järgmiseks kavas Münsteri laulupeole sõit ja vaid paar nädalat hiljem oma laulupidu Londonis.

Ja kui aeg ja raha võimaldavad, mõnele ehk reis Kanadasse Kotkajärve Metsaülikooli ja kui mitte sel aastal, siis järgmisel.

Omalt poolt tervitasin esinejaid ja kuulajaid kava lõpus. Hiljem õhtul lubasin enne Kanadasse tagasisõitu veel kord Leicester'i külastada ja seal eestlaskonda huvitavate küsimuste üle vestelda.

O. T.

Teisipäeval küüditamise mälestusteenistus

Eeloleval teisipäeval, 13. juunil toimub Torontos traditsiooniline pidulik jumalateenistus ja kontsertaktus küüditamiste mälestamiseks. Mälestusteenistus ja aktus peetakse St. Paul's katedraalis 227 Bloor St. E. Mälestusteenistusel teenivad EELK piiskop Karl Raudsepp, läti peapiiskop A. Lusis ja leedu piiskop V. Brizgys Chicagost.

Kõnelejaks mälestusaktusel on tuntud vabadusvõitleja Olaf Tammark Ühendriikidest. Olaf Tammark oli võitleja Teises maailmasõjas, võideldes kodumaa kaitsel Eesti Diviisi 46. rügemendi koosseisus Narva, Krivasoo ja Tartu rinnetel. Jäädes sisse Eestisse, tegutses 1944.—1946. aastani metsavennana Lõuna-Eestis. Vangistati 1946. aastal ja mõisteti sõjatribunali poolt 10 aastaks sunnitööle. 1947. a. saadeti Siberisse ja oli kuues vangilaagris. Adenaueri— Moskva kokkuleppe tagajärjel pääses 1954. a. Lääne-Saksamaale. Saksamaal lõpetas ülikooli ehitusinsenerina, siirdus sealt Rootsi ja 1958. a. Ühendriikidesse. Töötades ehitusinsenerina on Ameerikas olnud 11 aastat Põhja-Illinoisi Eesti Koondise esimees ja on USA Eesti Rahvuskomitee liige. O. Tammark on olnud väga aktiivne eesti rahva kannatuste tutvustamisel ja pidanud hulgaliselt ettekandeid Vene orjalaagrite üle. Ta on esinenud paljude ettekannetega Ameerika koolides.

Küüditamiste mälestusaktus toimub Balti Liit Kanadas korraldusel. Kuna Balti Liidu juhtimine on sel aastal eestlaste käes, lasub tegelik korraldustöö eestlastel. Korraldajad loodavad eestlaste arvukat osavõttu küüditamiste mälestamisest. See on meie aukohuseks küüditamiste ohvriteks langenute vastu.

TOETAGE MEIE VABADUSVÕITLUST
oma panusega
EKN-ule Kanadas!
958 Broadview Ave., Toronto, Ont.
M4K 2R6

KAASMAALASED
Laenu vajaduse korral kasutage Toronto Eesti Ühispanga madalaid laenuintressimäärasid.
HÜPOTEEKLAENUD 9,75% aastas
Intressid arvestatud veerandaasta viisi. Laenud on lahtised.
PERSONAALLAENUD 10,2% aastas
Personaallaenud on laenuvõtja surma või jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud $10 000.— ulatuses.
ÜHENDUSES ON JÕUD!

Põhjala Tütarde lõpukoondus

Ilmad on soojad ja suvi on varsti käes. Põhjala Tütarde gaidlipkond pidas hiljuti oma viimase sisekoonduse sellel tegevusaastal ja tüdrukud said suvevaheajale. Nagu niisugusel puhul tavaks, tehti kokkuvõtteid möödunud tegevusest ja hinnati nende tööd, kes on paistnud silma oma saavutustega.

Koondusest võttis osa arvukas vanemate pere, kuigi mitmed tüdrukutest olid sunnitud puuduma. Jälle see vana probleem, et tegutsetakse mitmel alal ja kalendrikoostajatel ei jätku küllalt nädalalõppe, et mitte üksteise tööd segada.

Koondus algas lippude sissetoomisega mille järgi ngdr. Piret Komi avas koonduse luuletusega.

Sellele järgnes sõnavõtt lipkonna juhilt ngdr. Margot Nortmaalt, kes rääkis möödunud tegevusaastast ja ees ootavast suurlaagrist Lakewoodis — Järvemetsal.

Gaidrühma juht e-gd Ingrid Piil andis üle auhinnad sõlmede võistluses parimatele gaididele: 1) Kristiina Valter, 2) Riina Kaunismaa ja Sylvia Vaikla, 3) Pia Kiilaspea. Salkade vahelisel võistlusel tuli esikohale Seenemikkude salk võites ngdr. Helgi Sambla rändauhinna üheks aastaks oma valdusesse. Salga juhiks on Kristiina Valter, abiks Pia Kiilaspea, liikmed Vivi Holmberg, Tuula Hopp, Cindy Härm, Riina Kaunismaa, Kadri Koop, Karin Meipoom, Merike Lainevool, Sylvia Loite, Marika Mäeste, Erika Pahapill, Linda Paju ja Ellen Valter.

Ngdr. Margot Nortmaa andis üle parimale hellakesele ja gaidile rändauhinnad: parim hellake Ellen Ruberg ja parim gaid Riina Kaunismaa.

Lipkonna juht tänas kõiki lipkonna liikmeid hea töö eest, kuid erilise kiituse saajaks olid salga- ja rühmajuhid kes said lipkonna juhi poolt vastavad diplomid.

Tüdrukutele andis ta üle varda otsa asetatud „Snoopyd" tunnustuseks ja mälestuseks.

Lipkonna juhile aga kinnitas liiled tänutäheks rinda tüdrukute poolt rühmajuht Ingrid Piil ja vanematekogu poolt andis kimbu nelke Helmi Soostar.

Kui lipud olid välja viidud ja koondus lõppenud pakuti vanematekogu poolt koosolijatele tass kohvi. Selle juures vesteldi ees ootavatest üritustest ja töödest, kus vanemad saaksid kaasa aidata. Loodetakse jätkuvale koostööle lastevanemate ja lipkonna juhtkogu vahel, mis on loonud tüdrukutele nii head eeldused gaidlikuks tegevuseks.

Põhjala Tütarde gaidlipkonna aasta parim salk „Seenemikud". Esireas vasakult: Riina Kaunismaa, Kristiina Valter, Ellen Valter ja Pia Kiilaspea; seisavad Erika Pahapill, Vivi Holmberg, Linda Paju, Cindy Härm ja Marika Mäeste.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$30.—	$32.—
Poolaastas	$16.—	$17.—
Veerandaastas	$ 9.—	$ 9.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$48.—	$53.—
Poolaastas	$25.50	$27.50
Veerandaastas	$13.50	$15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $62.—, poolaastas $31.50, veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 senti.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

OOTAMATULT LAHKUNUD IGAVIKKU MINU UNUSTAMATA ARMAS ABIKAASA,
MEIE UNUSTAMATA ARMAS ISA, AI, VANAISA JA VEND

JOHANNES RUDOLF STEINBERG

Sündinud 3. veebruaril 1908 Veski vallas, Tartumaal
Surnud 20. mail 1978 kalaretkel Thunder Bay's

leinavad lohutamata kurbuses

abikaasa AMANDA
poeg ENNO perekonnaga
poeg MATI perekonnaga
poeg PEETER
VEND, ÕDE ja SUGULASED Kodu-Eestis

Nüüd rind Sul jäädvalt vaikinud,
kuid mäletus jääb helge Sust.

LAHKUNUD KAASMAALAST

LYDIA ROO'di

sündinud 6. oktoobril 1918
surnud 2. juunil 1978

mälestavad Royal Beach'i eestlased

F. AADLI abikaasaga
K. AASPERE abikaasaga
R. HÕBE abikaasaga
P. LEETMAA abikaasaga
E. LOOD abikaasaga
E. MARTINSON
J. MARTVEE abikaasaga
O. MEIDLA abikaasaga
K. MÖLLER abikaasaga
E. MÖLLER abikaasaga
G. NAPP abikaasaga
H. NORTMAA abikaasaga
I. PARV abikaasaga
H. PENT abikaasaga
H. PERENS abikaasaga
O. PÄÄBO
G. PÄRNA
O. ROSENBERG abikaasaga
J. SÄÄGI abikaasaga
R. WYCIK

Puhka rahus!

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST SUGULAST JA SÕPRA

PRIIDU MANN'i

sündinud Saaremaal
surnud Trentonis

mälestavad leinas

EDUARD AHING perekonnaga
ALICE SAAGE
ELLI PETERSON
R. LOIKEN abikaasaga

ARMAST

AUGUST NAARISMAA'd

mälestavad

VIRVE, PEETER, ELIISA ja KRISTINA
MAGDA ja OSVALD SARNA
ELLEN RAIDMAA

SURMA LÄBI LAHKUNUD SÕPRA

AUGUST VARIK'ut

mälestavad kurbuses

perekond RIIS
perekond PAARA
perekond ELB

ARMAST SÕPRA

AUGUST VARIK'ut

mälestavad leinas

KURT ja LINDA
TARMO, RAIMO, TIINA ja
MAMMI

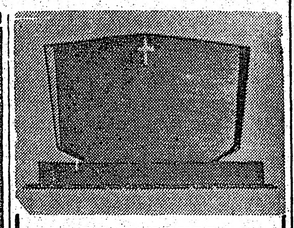

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglintoni
vahel)
487-2147, õhtuti 447-1266
Nigul Virro

EESTI SIHTKAPITAL
KANADAS
meie ühiskonna teenistuses
Eesti Majas
958 Broadview Ave. Toronto,
Ont. M4K 2R6

KIRIKUD

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Pühap., 18. juunil SURNUAIAPÜHA York kalmistul. Teenistused kell 12 p. uuel eesti matusepaigal ja kell 12.45 vanal. Teenival E. Pähn ja T. Nõmmik.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on teisipäeviti kell 6—7.30 õpetaja kodus. Muul ajal kolkkuleppel.

Kalmistupüha York surnuaial

Pühapäeval, 18. juunil toimub kaks jumalateenistust York kalmistul Toronto Jakobi koguduse korraldusel. Esimene teenistus peetakse uuel eestlaste matusepaigal kell 12.00 päeval ning teine vanal matusepaigal kell 12.45. Teenivad õpetajad E. Pähn ja T. Nõmmik. Tarvitusel laululehed.

Tõnis Nõmmik usuteaduse magistriks

28. mail anti Wilfried Laurier ülikoolis EELK Kanada praostkonna abipraostile, Toronto Jakobi ja Hamiltoni koguduste õpetajale Tõnis Nõmmikule usuteaduse magistrikraad.

AVALDAME SÜDAMEST KAASTUNNET ABIKAASALE

ALEXANDER TUULIT'i

surma puhul

JOHANNES RATNIK
GUNNAR RATNIK
OLAF RATNIK
ALAN ja ELLEN SOKOLOWSKI perekonnaga
VIIDO ja LAINE RATNIK perekonnaga

TUBLIT EESTLAST JA HEAD NAABRIT

PRIIDU MANN'i

mälestavad

ALFRED ja INGEL LELLEP
HEINO ja EVI RIGA
HUGO SOOLEPP perekonnaga
N. TERASMÄE perekonnaga
LEO ja JUTA TUUL
GEORG ja ASTA UME

ARMAST

PRIIDU MANN'i

mälestavad kurbuses

ESTER ja WILLY lastega
ILME ja SASS
MAIMU ja VOLLI
HEILI lastega

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBILIIGET

PRIIDU MANN'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

KALLIST HEAD SÕPRA

PRIIDU MANN'i

mälestavad leinas

TIIDRIK HELDE perekonnaga
HILDA HÄRM perekonnaga

KAUAAEGSED HEAD TUTTAVAT JA SÕPRA

AUGUST NAARISMAA'd

leinavad

VASSILI LEPMETS abikaasaga
OSKAR PÕLD abikaasaga

KAUAAEGSET HEAD PEREKONNASÕPRA

AUGUST NAARISMAA'd

mälestavad kurbuses

HELMI ja PAUL LEPMETS
NANCY ja LEMBIT LEPMETS
JUTA ja JÜRI SILMBERG lastega

Puhka rahus!

OOTAMATULT VARISES USTAV KOGUDUSE-LIIGE KOGUDUSE ASUTAMISEST ALATES

Johannes Rudolf Steinberg

Sündinud 3. veebruaril 1908 Tartumaal, Eestis
Surnud 20. mail 1978 Thunder Bay's

Mälestavad

THUNDER BAY EESTI KOGUDUS
JUHATUS JA NÕUKOGU

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

MÜÜA
2 KAUNIST JÄRVEKRUNTI
Crystal Lake ääres, 110 miili Torontost põhja-itta
Tel. 449-1986

Malmö linn austas Malmötüdrukuid

MALMÖ (EPL) — Tänavune Malmö linna kultuuriauhind anti Leida Leesmenti poolt juhitud Malmötüdrukutele. Auhind anti pidulikult raekojas üle. Selle suurus oli 10.000 kr. (ca $2500.—).

Leida Leesmenti võimlemisrühmad, kuhu praegu kuulub üle 600 võimleja, andsid Malmö linnateatris oma traditsioonilise suure kevadesinemise, mis juba ette äratas suurt tähelepanu.

Möödunud sügisel esineti Kopenhaagenis Põhjala Kultuurinädalal, mis märgistas ühtlasi 700-ndat esinemist.

Äsja valmis pooletunniline film Leida Leesmenti ja tema võimlejate tööst.

Õpetajad soovivad lõpetada

STOKHOLM (EPL) — Paldele rootsi õpetajatele ei meeldi enam nende töö. 25% kõrgastme õpetajaist, kes töötavad täisajaga, pole rahul oma tööga. Sama kehtib ligi 20% osaajaga töötavate õpetajate kohta.

40% õpetajaist sooviks meelsasti tööd vahetada. Kolmandik õpetajaist tunneb rahutust ja ebameeldivust tööle minnes.

Taolisi andmeid sisaldab koolivalitsuse raport. Eriti paistab silma kõrgastme õpetajate vastumeelsus oma töö vastu. Ainult 40% õpetajaist soovib edasi töötada, 20% on kahtleval seisukohal.

Koolivalitsuse juhataja Birgitta Ulvhammar väidab raportdi puhul, et enamik õpetajaid siiski näib töötavat meelsasti.

Et olla terve ja karastatud, selleks
KÄIGE EHTSAS EESTI SAUNAS

TAARA SAUN
26 Ladysmith Ave., Toronto,
M4J 4H7 — Tel. 465-0950

ILUS KRUNT MÜÜA
Udoras, Jõekäärul
Tel. 787-5157

KAASMAALASED!
Puhastan keemiliselt (steamcleaning) Teie diivanid ja toolid, vaibad seinast seina ja lahtised Teie oma kodus. — Hel. Erik Lokbik 447-9834

Factory On Wheels
940 ALNESS STREET, UNIT 12
DOWNSVIEW, ONTARIO M3J 2R9

5-tollised jätkudeta vihmaveerennid
ALCAN VÄRVITOONIDES
valge, pruun, must, helebeesh, metsaroheline
Varustame ISETEGIJAID vihmaveerennidega ja sinna juurdekuuluvaga
HELISTAGE
FACTORY ON WHEELS
661-3843 661-3021

Metsaülikoolis tuleb 12. aasta

Hinnasoodustus noortele Noorte-Aasta puhul

Eelseisval augustikuul kogunevad metsatudengid juba 11. korda Kotkajärvele, sest 1974. a. suvel toimus MÜ Soomes. Metsaülikool on sel aastal üks väheseid üritusi Kotkajärvel. Ühendriikides toimuva maailmalaagri tõttu jäävad noorteüksuste laagrid pidamata. Teadaolevalt korraldab ainult skautüksus Lembitu Malev oma poistele kaks nädalalõpulaagrit.

MÜ informatsioon selle aasta kursuseks on välja saadetud ja praegu saabub täiendavaid küsitlusi ning registreerimislehti. Üldiselt on vaikne suvi ja võib oletada elavat osavõttu.

MÜ juhatus soovitab sellepärast varajast registreerimist, kuna ka tänavu on MÜ pere suurus piiratud ca 100-ga.

Eelseisva kursuse normaalhind on $90.—. Laekunud toetuste tõttu tehakse Noorte-Aasta puhul hinnaalandus täisajalistele õpilastele — $60.—. Osavõtumaks katab toidu, kursuse materjalid ja ühismajutuse, kui seda soovitakse. Sõitu Torontost Kotkajärvele on võimalik organiseerida sõprade abiga.

Metsaülikooli talvine hooaeg oli elav. Juba oktoobri lõpul toimus Tõnu Parmingu loeng, mis käsitles muudatust iseseisva Eesti elus — liberaalsest demokraatiast autoritaarsesse valitsusvormi.

Eesti Vabariigi 60. aastapäeva puhul tähistas seda ka MÜ neljast ettekandest koosneva sümpoosioniga.

Vello Salo käsitles Eesti kultuuriloo küsimusi, Heino Jõe Eesti kooli arengut iseseisvuse ajal, Imre Lipping vaatles Eesti riiklikku arengut 1920—30 ja Tõnu Farming Eesti juhtkonna tegevust riigikriisi ajal 1939—40.

Suuremat tähelepanu avalikkuses leidsid Lippingu ja Parmingu ettekanded — nagu ikka teatud ringkonna poolt ja Metsaülikooli halvustava sihiga. Neid MÜ ettekandeid ega üritusi, millele negatiivset tõlgendust ei saa anda, ei kuulda ega mainita.

AABS'i konverentsi puhul korraldas Metsaülikool koos Tartu Instituudiga veini- ja kohtamisõhtu kõikidele konverentsist osavõtjatele.

Pärast konverentsi, 16. mail toimunud referaat-õhtul esines üks METROO (Metsaülikool Rootsis) juhtivaid mehi — ajaloolane Hain Rebas ettekandega „Sõltuvuse ja opositsiooni probleeme Nõukogude Eesti historiograafias 1945—60".

Lisaks avalikele üritustele on elavalt koos käinud MÜ juhatus ja programmitoimkond eelseisva kursuse planeerimiseks. Lähem kontakt MÜ perega toimub „AJAKIRJA" kaudu, mille tellijaskond on nüüd laienenud ka Rootsi ja Austraaliasse, kus tegutsevad metsaülikoolid. Eraviisiliselt on paljud MÜ pere liikmed rakendunud mitmesuguste eesti organisatsioonide tegevusse.

Kolumbia valimised

BOGOTA — Kolumbias toimusid möödunud nädalalõpul presidendi valimised. Häälte lugemisel oli võistlus kahe kandidaadi, konservatiivse Belisario Betancuri ja liberaalse Julio Cesar Turbay Ayala vahel väga tasakaalus. Alles pärast seda kui 95% häältest oli loetud selgus, et võitjaks oli liberaalide kandidaat. Turbay Ayalat peetakse väga mõõdukaks poliitikuks.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

Pensionäride talvehooaeg lõppes

Hoogne koosviibimine Toronto Eesti Majas

Eesti Pensionäride Klubi Torontos viimane kokkutulek käesoleval sisehooajal toimus möödunud neljapäeval Toronto Eesti Maja suures saalis ligemale 300 klubi liikme ja nende külaliste kaasaelamisel. Õhtul esitati klubi oma jõudude poolt rikkalik kava ning kokkutulekut austasid oma osavõtuga Toronto linnanõunikud Tom Clifford ja Thomas Wardle.

Koosviibimise avas lühikese tervituskõnega ja parimate soovidega kokkutulnuile klubi esinaine F. Terts, kes tutvustas ka kohal viibivaid linnanõunikke. Ühtlasi andis ta informatsiooni eeloleva muusikalise kava kohta, mainides, et üheks esinejaks kitarril on R. Sahker, kes saab eeloleval sügisel 90-aastaseks.

Pensionäride Klubi naiskoor esitas koosolijaile neli laulu K. Karuksi juhatusel.

Surma läbi lahkunud koorijuhi A. Metsa mälestuseks lauldi „Õnnis rahu" ning sellele lisaks emadepäeva meenutamiseks „Emale", siis „Heinamaale" ja lõpuks „Madruste laul". Koorijuht mainis, et viimane laul on pühendatud nendele klubi liikmetele, kes varem olid meremehed.

Vahepeal pakuti kohvi koos maitsvate võileibadega, pirukatega ja saiakestega.

Kava teises osas esitasid A. Aasma ja O. Haamer kandletel tuntud viisi, saades suurte kiiduavalduste osaliseks, millega nõuti lisapalu.

Kava teist osa täiendasid O. Haamer ja R. Sahker kitarriettekannetega.

Lõpuks toimus loterii, kus loositi välja rohkel arvul nägusaid ja väärtuslikke käsitöid, mis olid valmistatud käsitööringi liikmete poolt. Koosviibimine lõppes esinaise tänusõnadega õhtu korraldajatele ja kaasa aitajatele. Esinaine soovis ühtlasi kõigile head suvitamist ja tegi teatavaks, et 20. juunil toimub klubi liikmete ja nende külaliste ühine väljasõit Midlandi.

Hiljuti toimus Eesti Pensionäride Klubi talvehooaja viimane kokkutulek Eesti Majas. Pildil vaade ühele osale koosviibijaist. Foto: J. Säägi

---

Ilma veeta töötav „MULLBÄNK" suvilate KAIMLA

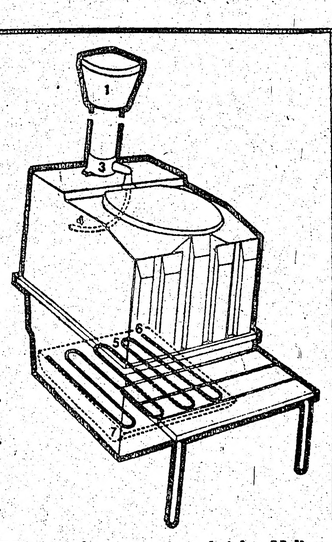

1. **OHUTORUKATE,** kus on tihe võrk putukate tõrjeks.
3. **VENTILAATOR,** mis aitab hapendada jäätehunnikat, samuti hajutab haisu ja kaotab vedeliku.
4. **JAGAJA,** millega jäte juhitakse kompostiruumi.
5. **MULLAKORD** soojenduselemendi peal sisaldab protsessi alustamiseks sobivaid mikroorganisme. Need on eriti visa hingega ega pole karta ohtu, et need sureksid.
6. **SOOJENDUSELEMENDI** sees olev termostaat hoiab „Mullbänki" soojuse mikroorganismidele sobivana. Termostaati saab hõlpsasti reguleerida näit. korrashoiu tarbeks väljaspoolse kontaktikarbi kaudu.
7. **Mullastunud jäätke KOGUMISKARP.**

„Mullbänk" tuuakse kätte 60x80x45 cm (24"x32"x21") suurustes kastides. Raskus on 40 kg (100 n.).
Vajalik põrandapind 61x135 cm (24"x53")
„Mullbänki" saadaval: THE FINNISH PLACE, 5463 Yonge St.
ROOTSIS VALMISTATUD

CANADIAN INVENTOR LIMITED
P.O. Box 541
Don Mills, Ontario
M3C 2T6
Tel.: (416) 447-6341

Erakorraliselt soodsaid
„CHARTER"-LENDE
Honolulusse. Ka kuuajalisi.
Nüüd on aeg korraldada ka puhkusreise Floridasse järgmiseks hooajaks. — Hel.
AINO KAING
757-5080

H. KIVI TRAVEL Lic. 1064361
EESTI MAJAS, 958 BROADVIEW AVE., Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. kontoris 466-4813, kodus 759-3588
Korraldame kõiki reisidega seoses olevaid küsimusi, kaasaarvatud välispassid ja viisad.

EDWIN K. KARVONEN
B.A., C.A.
CHARTERED ACCOUNTANT
UUS AADRESS: 4900 Sheppard Ave. E. (idapool McCowan'it)
Scarboro, Ont. M1S 4A7 — Tel. 293-7513

FINNISH DELICATESSEN
(Endine Parkway äri)
461 Queen St. W. — Tel. 363-7676
5 ust läänepool Spadina Ave.
TÄHELEPANU! Uued lahtioleku ajad: esmasp. — reedeni 9—6, laup. 8—4.
Palume suuremad leiva ja muude pagaritoodete tellimised sisse anda 2 päeva varem. Aitäh!

Nüüd on sobiv aeg saata suveks karusnahksed esemed külmutushoiuruumi
Paras aeg parandusteks, ümbertegemisteks ja puhastusteks enne sügishooaega
Tasuta viimine ja toomine!
UUS TÖÖKODA — 5463 A Yonge St.
The Finnish Place peal
THE FURRIER
OLLI NIEMINEN
Tel. 224-2068
Kodus 881-0189

FINN TASTE BAKERY
7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824
Meilt saate maitsvaid saiu ja küpsiseid pidudeks ja igapäevaseks.
Ari avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—8, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

„Portlandi" noorte lauluansambel „Kaja" külastab Torontot ja esineb teisipäeval, 20. juunil, Toronto Eesti Majas. Pildil näeme „Kaja" ansamblit.

Läänest lauluga idarannikule

Portlandi laulurühm „Kaja" esineb Torontos

Lääneranniku keskustes populaarsuse võitnud Portlandi näitsikute lauluansambel „Kaja" kavandab juulikuu teisel poolel pikema külaskäigu Ameerika mandri Kesk- ja Idaranniku eesti keskustesse. Eelseiva kontsertreisiga soovivad „roosidelinna" Portlandi eesti noored allakriipsutada käesoleva aasta väljakuulutamist Noorte-Aastaks ülemaailmses ulatuses ja samaaegselt tutvustada „metsikus läänes" võrsunud eesti noorte saavutusi ja indu meie rahvusliku ühtekuuluvuse ja kultuurilise omapära säilitamisel.

„Kaja" esinemised toimuvad järgmistes keskustes:
Portlandis 1. juunil; Seattles 9. juunil; Vancouveris 10. juunil; Chicagos 16. juunil; Detroidis 18. juunil; Torontos 20. juunil; Hartfordis 22. juunil; Lakewoodis 24. juunil; Baltimores 26. juunil; Miamis 29. juunil. Pärast puhkusnädalat Virgin Islandil jõutakse tagasi Portlandi 6. juulil.

Eelnevalt ülaltoodud kontsertmatkale on „Kaja" esinenud kokkutulekute ja pidude raames enamikus läänekalda keskustes, aidates tiivustada noorte isetegevust rahvuslikul tööpõllul.

Kui vaadelda noorte poolt aprillis ja mais organiseeritud kokkutulekuid Seattles (22. aprillil), Portlandis (29. aprillil), San Franciscos (6. mail) ja Vancouver, B. C.-s (13. mail), — siis võib julgelt öelda,

et Lääneranniku eestlaspere teine generatsioon on jõudnud teoikka ja on agaralt koondamas oma ridu.

Eriti tõhustavat osa on sealjuures pakkunud rahvatantsude rühmade olemasolu ja nende juhtide innukus ja suunamine-juhtimine. Kuid eelkõige tugineb see tihe side ja arusaamine noortesõpradest lastevanemaile, kellede kaasalöömine on aidanud eemaldada selle võõrustava generatsiooni vahe.

Teadaanne

Ühing Kivioja aastakoosolek toimub 17. juunil, kell 3 p.l. perekond Leivati suvilas. Palutakse kõiki liikmeid osavõtta.

JUHATUS

Spordiuudiseid kodumaalt

Alanud kergejõustiku hooajal tegi esimese uue Eesti noorte rekordi Pärnu koolinoor Silva Oja, kes hüppas noortevõistlustel Valgas kõrgust 1.83. Teistest paremaid tagajärgi saavutanud noortest on märkida Leli Lepik kaugushüppes 6.06 mille ta hüppas Tartus. Aili Alliksoo läbis Adleris 100 m ajaga 11,9.

Keskmaajooksjate seeriavõistluse avaala 1000 m võitis Andres Vakra ajaga 2.26,0. Heitjate seeriavõistluse I etapil olid märgatavamaiks tulemusteks Kunnar Laansalu 66.20 vasaras ja Elju Kubi 53.90 kettaheites.

*

Riias peetud Balti riikide üliõpilasvõistlustel ujumises püstitas Tallinna Pedagoogiilise Instituudi õpilane Tõnu Erin kaks uut Eesti rekordit lühikesel 25 m rajal, ujudes 100 ja 200 m rinnuli vastavalt 1.07,0 ja 2.24,8.

*

Meil rütmiliseks võimlemiseks nimetatud võimlemist nimetatakse kodumaal iluvõimlemiseks. Hiljuti selgusid Eesti 1978. a. meistrid. Esmakordselt tuli absoluutseks meistriks 15-aastane Tallinna koolinoor Heli Kann.

Suvine „Triinu"

Kaunis eesti, õigemini hiiu neiu naeratab uuel, suvise „Triinu" kaanepildil. Toronto toimetaja Malle Laansoo oma veerul vaatleb juunikuud kui suvise pööripäeva kuud oma rõõmude ja muredega. Ta leiab, et vaatamata kõigile kaotustele on eesti naine olnud meie rahvuse säilitaja, kes kasvatas sõdadest ja katkudest järele jäänud „põlvepikkustest poisikestest" eesti mehed. Ja kutsub siin neid naisi üles, et eesti naised jätkaksid oma esiemade teed.

Ajakirja üldosas kirjutab õp. E. Lootsmaa „Kuldne reegel", H. Virkhaus „Jaanipäev kodutalus", I. Tõrmaküla „Täie elujulguse suunas", V. V. „Kuulake Koguja kutset kõigis neljas tuules, ja suust suhu jooksku võimas hüüd!", P. Kulasalu „Eesti vanasõnadest ja mõistatustest", E. Vahtra „Perekonnaarhiivid väärivad korrastamist", Tyyne-Kerttu Virkki kiri eestlastele „Mu kallid eesti sõbrad", koos A. Vaga järelsõnaga ja „Eesti sõbra fil. dr. Greta Wieselgreni mõtteavaldusi Eestis viibimisel a. 1930—1940".

Naiste ja kodude alalt pärinevad Elna Kungla „Eesti kett", I. Ivand-Mang juhend kirjanduslike annetega noortele „Inspiratsioon ja loomig", E. Liiv-Blizner „Mälestusi ja mõttemõlgutusi Itaaliast", E. Runge „Rõuge neiu ülikond", H. Aun „Rahvuslik lillkiri moodsas rõivastuses", T. Kadak „Eestipisted", J. Lhoste „Teie ilu", R. Laarendi „Väike linake", Jeanette „Mood", Aime Nurmse „Ühe eesti noore mõtteid ja arutlusi", Mats Estonius „Seitse sirakat ehk minu kolmandad triibulised", A. Kubbo „Eestluse rapsoodia".

Lõpus tähtpäevakirjutusi ja järelhüüe Marje Parikale. Rohkesti on luuletusi Marie Underilt, V. A. Kimberg-Kotkalt, Ilme Ivand-Mangilt ja Mai Treudelt. Kirjutuste kõrval silmatorkavalt palju fotosid.

Ilmus nr. 101 — Suvi

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

Üksiknumber $1.50

Aastatellimine 1978. a. $6.00

RISTSÕNA NR. 966

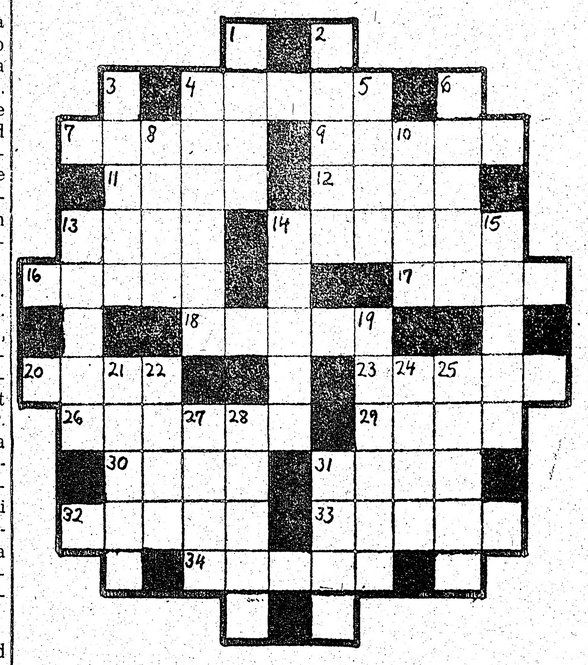

Põikread: 4. Ainuke eestlasest male-suurmeister, 7. Osa haiglast, 9. Mitte tänane, 11. Peoõhtu kutsutud külalistele, 12. Lehtpuu, 13. Amber, 14. Kartlik inimene, 16. Loodusenähe, 17. Soomesugu rahva liige, 18. Puutükike, 20. Ilmakaar, 23. Riist nurkade mõõtmiseks, 26. Asukas, 29. Kinnitusvahend, 29. Kaalu mõõtühik, 30. Pühkimisvahend, 31. Mõte, 32. ... heide — spordiala, 33. Klaar, 34. Valitseja tiitel minevikus.

Püstread: 1. Poe sisustuse osa, 2. Kasulik tegu, 3. Sobiva suurusega, 4. Eemal, 5. Okastega loom, 6. Portsjon. doos. 8. Kalapüügiriist. 10. Mitte kaugel, 13. Linn Eestis, 14. Kõlbmatu kaup või toode, 15. Kõrgeima aumärgi saanud Saksa lendur II maailmasõjas, 19. Veduri osa, 21. Naisenimi, 22. Loomade elamu, 24. Keha osa, 25. Umbmäärane isik, 27. Toob välja pisarad, 28. Ida poolt, 31. Võõrasisa.

RISTSÕNA NR. 965 LAHENDUS

Põikread: 1. Ristikivi, 7. Kkk. 9. Angelo, 10. Vest, 11. Rong, 12. Nevada, 13. Kamass, 15. Olav, 16. Tulimuld, 19. Petersoo, 21. Olen, 23. Mulatt, 24. Ekraan, 27. Maja, 28. Viks, 30. Ilusal, 31. Don, 32. Tindikala.

Püstread: 1. Rev. 2. Ideaal, 3. Tõttav, 4. Karistus, 5. Vann, 6. Ingeri, 7. Kena, 8. Komandant, 13. Kompvekid, 14. Mast, 17. Loomaaed, 18. Ulla, 20. Raamat, 21. Olevik, 22. Etikul, 25. Ruun, 26. Nali, 29. Sea.

Vancouveri pensionäride väljasõit

Esmaspäeval, 15. mail korraldas Vancouveri Pensionäride Ühing väljasõidu Briti Kolumbia pealinna Victoriasse. Umbes 50 pensionäri jätsid oma autod „Meie Kodu" õuele kui nad bussiga sõitu alustasid Vancouveri saarele. Vancouverist sõideti parylaeval Nanaimo linna, sealt reisiti bussiga edasi Victoriasse, kus külastati mitmeid vaatamisväärsusi, nende hulgas parlamendihoonet ja muuseumi. Tagasisõiduks valiti Schwartz Bayst väljuv parvlaev ja õhtuks jõuti tagasi „Meie Kodusse", kus üht kaaslast J. Sikkali viimsele teekonnale saadeti.

Eestikeelsed lepingud USA-le kehtivad

Kui Senati koosolekul üles tõusis küsimus Panama kanali lepingu keelte suhtes, loetles välissuhete komitee liige senaator Frank Church riike, kellega USA-l on sõlmitud lepinguid, nende hulgas ka Eesti vabariik.

USA ja Eesti vahel sõlmitud lepingud on inglise ja eesti keeles ja mõlemad tekstid on võrdõiguslikud, seletas senaator Church.

13.

Iga-päeva-külaliste kõrval ilmub aeg-ajalt ka haruldasemaid, kuid nende tutvustamisel saaks kirjatükist ornitoloogiline käsiraamat. Laagrites viibivad noored külastavad mu tööruumi, et vaadata üksikuid näiteid juhuslike linnupesade kogust. Nad muutuvad Kotkajärvel märkamatult linnusõpradeks, aga laager kestab ainult nädala — pärast linnas ununeb kõik! Kõige tõhusamat linnu-propagandat teevad järvekaurid (Loon — Gavia immer), kelle „halleluujad" ja naerulaginad järvedel on linna-lastele nagu müsteerium. Ja muidugi — lindude pesakastid metsapuudel! Viimased „linnustavad" eriti neid poisse, kes ise kaste meisterdasid ja üles seadsid.

„Kotkajärve puude otsa rajatakse linnuvald, sääsed kaovad — kand ja varvas, mustal kärbsel välgub tald . . ." See on Lembitu poiste „Linnuvalla" aktsiooni laul ja selles on ilusasti ära seletatud Kotkajärve linnukaitse inimlik (ja egoistlik) pool. Lindude söödapunktide arv Kotkajärve suvilate juures suureneb järjekindlalt.

*

Hellakeste ja hundude katsetes on üheks nõudeks teada viis kodulinnu. Selle nõude sooritamisel kordub ikka ja jälle anekdoodina tunduv lugu. Viis kodumaa lindu on nimelt: 1. vares, 2. harakas, 3. kull, 4. kaaren ja 5. nupukas. See tarkus pärineb „Muti onu" laulust ja noortele pole pahaks panna, et nad „nupukast kaarnast" teevad kaks lindu. Kodudes on lindudest (eesti keeles) vähe juttu ja koolides räägitakse neist inglise keeles.

Siimon Peetrus ja Andreas istusid kolmekesi (?) reas — selle riimiga kukuvad sisse vähemasti pooled kristlased, kes ei tea või ei mäleta, et Siimon Peetrus oli ühe mehe nimi, kes võis küll Andreasega kõrvuti istuda, kuna kahest ju veel rida ei saa.

Kui aga rääkida kassikakust, siis on sissekukkunute protsent veel suurem. „Kakk" on meie kõnekeeles üldiselt asendunud „öökulliga" ja kassikakku nimetab igaüks suurte kõrvadega öökulliks (Great Horned Owl — Bubo bubo), kusjuures teda peetakse tarkuse sümboliks. Pesakoht on tal Sisaski maja juures padrikus ja öine imestaja „Oh-hoo, oh-oh-hooo!" Orujärve ääres pole keegi muu kui tema.

Kassikakku võib pidada karvaste ja suleliste „sidemeheks", kuna väikesed imetajad ja nende pojad moodustavad tema peamise toidu: igat liiki oravad, jänese-, pesukaru- ja okas-sea pojad, isegi noored tõhud enne kui nad haisema hakkavad. Linnuteadlased on kassikaku toidukaarti uurinud põhjalikult, kuna kõik söödud saak on pärast kontrollitav. Lind sööb oma saagi koos karvade ja sulgedega ning öögib seedimatu osa n.n. räppetombuna pesa läheduses välja. Lindude suled ja loomade karvad räppetombus on selgesti identifitseeritavad.

Piparkoogist laagriköök

Esimest eesti skautide suurlaagrit Kotkajärvel — „Tungalnoolet" — 1954 toitlustati järve kaldasoppi üles-laotud hädа-pliidilt. Igaüks kes on kingaga vett tõstnud, mõistab joogi-kopsiku tähtsust. Nii juhtus ka, et kohe järgmisel suvel ehitati esimene „päris" laagriköök sinna, kus praegugi asub köögi-kohviku hoonete-kompleks. Arhitektiks, inseneriks, tööjuhatajaks ja ees-tööliseks oli Paul Naaber (ikka seesama Paul Eesti Majast) ja sellepärast sai hoone nimeks „Naabripere".

Maja sai kõigiti selleagsetele nõuetele vastav ja seinte sõrestik kaeti rootsi-punaseks värvitud n.n. ranch-stiili ilmastiku-kindla vineeriga.

Kevadel 1956 ootas meid halb üllatus. Keegi oli nägusa vineeri seintelt ära varastanud! See oli esimene mulje. Lähemal uurimisel selgus, et vineer oli seintelt ära s ö ö d u d, sest sõrestiku kohal ja naelte all olid hambajälgedega riismed veel näha. Hansuke ja Greteke olid käinud kurja nõia piparkoogist maja kallal. Ära ei olnud siiski viidud midagi. Läbiseeditult olid okas-sead vineeri jätnud köögi põrandale.

See oli teine kogemus okas-sigadega. Nad näitasid omalt poolt, mida nemad oskavad teha. Esimene kogemus oli vanemskautidel — nuiameestel olnud juba varem: et mis kasu sellest loomakesest võiks olla? Kas metsa eksinud näljane mees saab teda kaikaga maha lüüa? Kas ta liha on söödav ilma soolata? Kas koguni toorelt, kui pole võimalus tuld teha? Kõik kuuldused olid osutunud tõeks.

„Okas-siga suures näljas, ei ta vali sööki — talvel pakasega väljas sõi me laagriköögi" — laulavad noolepoisid Kotkajärve laulus kuni tänaseni. Ometi pole ükski praegune noolepoiss okas-siga Kotkajärvel oma silmaga näinud. Olime sunnitud selle loomakesega Kotkajärvel lõpu tegema pärast seda kui —

— kui majade aluste piiramine traatvõrguga ei suutnud teda takistada sinna talvekorterisse asumast,
— kui Kotkajärve valged männid hävinesid koore närimise tõttu,
— kui ilupuudena hoonete ümber kasvama jäetud vahtrad, tsuugad ja männid kuivasid ja tulid langetada.

Väikesi privaat-õiendamisi okas-sigadega on olnud peaaegu igal Kotkajärve asukal. Kevadel kahjustasid okas-sead autosid, närides läbi talve-soolaga kaetud kumme, elektri- ja vee-juhtmeid, isegi piduri-õli juhtmeid. Naabrimees Karl Orav hautas ühe noore porku pehmeks oma mootori peal. Okas-siga oli pugenud mootori-katte alla, ei saanud seal ringi pöörata ega okaste tõttu ka tagurpidi välja tulla. Karla avastas looma kojusõidu poolel teel praelõhna järgi.

OKAS-SIGA — PORCUPINE — ERETHEZON DORSATUM

Põhja-Ameerika metsa-alade imetaja, kuulub närijate sugukonda. Pikkus kuni 90 cm, saba 15 cm, kaalub kuni 15 kg. Pruunikas-must karv, valgetipulised väikeste ogadega okkad kuklal, turjal ja sabas. Ei „viska" okkaid, kuid torkab neid sabaga vehkides ja kehaga nõksutades. Esihambad ere-ruuged nagu kõikidel loomadel, kellel need kasvavad.

Paaritab sügisel, kandeaeg 209—217 päeva. Ainus poeg sünnib nägijana, ligi 30 cm pikk ja kaalub pool kilo. Poeg liigub 6 tunni pärast, ronib puu otsa teisel päeval, imeb 4 kuud ja saab suguküpseks kolmandal suvel.

Toit: taimed, puude lehed, okkad ja koor; soolanäljasena närib vineeri, paate ja aerusid. Toitub videvikus ja kuuvalgel. Tema ainus vaenlane on metsnugis. Aeglane, räpane ja rumal loom.

Talveund ei maga, kuid poeb hoonete alla, puu-õõntesse ja kaljude alla ning teeb talvituskoha juures suuri kahjustusi. Kohati looduskaitse all.

Mina kogesin, et zooloogilises kirjanduses aeglaseks tunnistatud loom suudab metsamaastikul minust kiiremini jooksta. See juhtus siis, kui okas-siga telgi räästa alla jäetud maalimiskasti käepidet sõi ja ootamatult koges, et mul olid teravamad okkad kui temal. Mulle ei sattunud midagi muud kätte kui reha. Okas-sea mineraalide ja soola-nälga kasutades olen ma teda mitu korda ekspluateerinud ja rakendanud kändude hävitamisele. Muidugi tulid kännud enne prepareerida soola, kalakonservide soolvee või mõne muu soolasega.

Õigupoolest olime porkuga ülekohtused, koguni julmad. See julmus kuulub aga mõistusega olendite käitumise juurde, mida ta kasutab isegi oma liigikaaslaste vastu. Eks ole meie kõigiga tehtud julmalt, kui inimtühjal maanteel saime karistada kiire sõidu eest. Või kui töökoht anti mõnele, kellel see juba oli ja kes otsis paremat. Ja see, kellel tööd polnud hoopiski, jäeti ilma.

Meil puudusid muud vahendid okas-sea kahjustuste kontrollimiseks — valisime kõige resoluutsema.

Mul oli kord konflikt pesukaruga! Olin oma paadikuuri ehitanud tema igi-põlisele territooriumile, elasin ajutiselt selles ja hoidsin seal ka omale vajalikku toidukraami. Pesukaru loomulikult ei teadnud, et olin toidu kalli raha eest ostnud Hunstville üliturult (supermarket). Tema arusaamade kohaselt kuulus kõik sellel territooriumil leiduv, minu toit kaasaarvatud, temale.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Õhtuti HI. 7-2017 või 929-3425

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Toronto, Ont. M5J 2H7
Tel. 862-7115

FINN-AUTO
Teen kõiki mehaanilisi parandusi
(mitte keretöid)
3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553
RISTO SAARENVIRTA

VABA EESTLANE

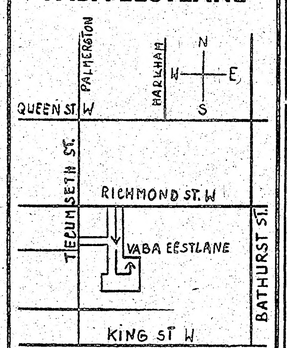

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0030

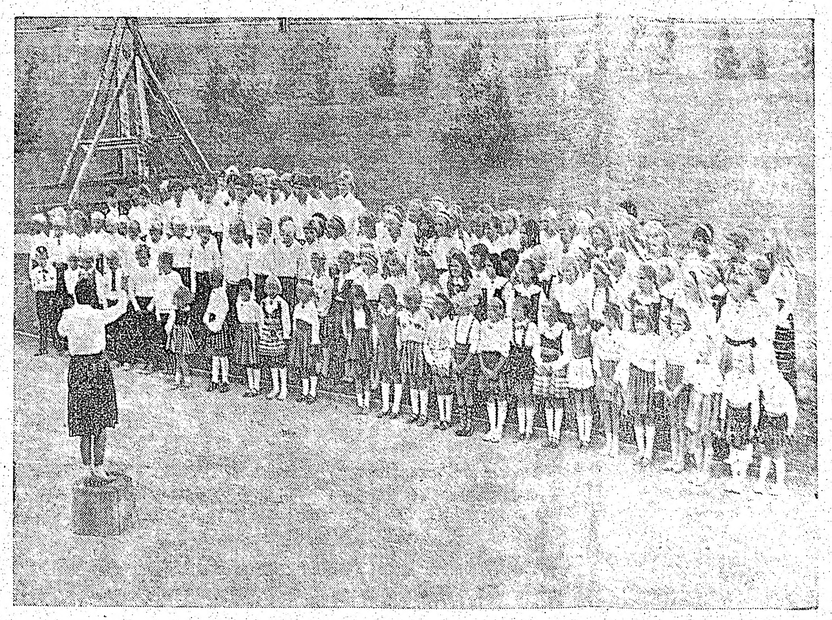

Jõekääru laste suvekodu noortepere esinemas. Suurt üldkoori juhatab Lydia Aruvald.
Foto: T. Säägi

Mahajäetud talust kujunes laste suveparadiis

Jõekääru Eesti Laste Suvekodu pühitseb sel suvel 25. a. juubelit

Käesoleval suvel pühitseb oma 25. aastast juubelit Toronto Eesti Naisseltsi Jõekääru Laste Suvekodu. Allpool anname Malle Laansoo ettekande põhjal kokkuvõtliku ülevaate selle institutsiooni rajamisest, ülesehitamisest ja tähtsusest meie kasvavale noorsoole ja eestlusele.

Eestlaste suuremal arvul Torontosse saabumisel 1950. aastate alul võttis Toronto Eesti Seltsi juures tegutsev Naissektsioon oma peamiseks sihiks leida teid ja võimalusi, kuidas korraldada eesti lastele suvepuhkust. Nii renditi 1951. a. Torontost umbes 70 miili põhjas asuv A. Roop'i 50. aakriline talu eesti laste suvekoloniiks. Sel esimesel suvel oli seal umbes 50 last. Järgneval suvel püüti seal voodikohtade arvu suurendada. Tol suvel oli osavõtjate arv umbes 100.

Kuid primitiivsed majutusolud ning seejuures küllalt kõrge renditasu, tegi vajalikuks permanentse suvekodu loomise, mis ei oleks sõltuv rendileandja tingimustest.

Hakati otsima talu või maakohta Toronto ligiduses, mis oleks sobiv olnud eesti lastele suvepuhkuse veetmiseks.

1953. aasta märtsis täituski see soov. Kolm lastevanemat: hr-d Kõva, Schaer ja Varep leidsid, Torontost umbes 50 miili põhja pool asuvas Udoras, müügil oleva jäätmaa talu, mis näis igati täitvat laste suvekodu kohta ülesseatud nõuded. Talu suurus oli 360 aakrit, seda läbis kaks jõge — need olid küll uhtpuudest täidetud — kuid viitasid siiski tuleviku ujumisvõimalusile. Olgugi, et peale vana pooleldi lagunenud elumaja, talul kõrvalhooned puudusid, pakkusid sööti jäänud põllud, ideaalseid võimalusi. Kuna karta oli, et sarnane sobiv võimalus enam ei kordu,

tegutsesid eelnimetatud lastevanemad kiiresti ja ostsid omavahelise kokkuleppe põhjal — riskeerides oma isiklike säästusummadega — selle talu T. E. Seltsi Naissektsioonile Eesti Laste Suvekodu korraldamiseks.

See oli ainult algus. Alates 1953. a. kevadest hakkas tohutu töö, et seda ideed tegelikult läbi viia. See töö on kestnud tänaseni.

Pole möödunud aastat, kus poleks midagi uut tehtud või vana uuendatud.

Kuna taluostjate üheks tingimuseks oli, et talu antakse üle ainult iseseisvale naisorganisatsioonile, siis oli T. E. Seltsi juures tegutsev Naissektsioon sunnitud vastu võtma iseseisva põhikirja ja lahku lööma T. E. Seltsist. See toimus 22. aprillil 1954. aastal. Sellest aastast alates on Toronto Eesti Naisselts majandanud Eesti Laste Suvekodu „Jõekääru't".

Kuna uuel maaalal vana talumaja ainukesena kuidagi sobis lastekodu esialgseks kööginks, vajati hädasti kapitali kinnisvaral asuvate võlgade ja maksude tasumiseks ja uute magamistarede püstitamiseks.

Selle saamiseks otsustati planeerida „Jõekääru" 360. aakrilise üldala ääremaadest umbes 100—150 suvituskrunti. Nende müük tõi sisse alguseks vajaliku kapitali, nii et oli võimalik muretseda ehitusmaterjali kahe uue magamistare ja supelkoha paisutamiseks vajaliku tammi jaoks.

Ehitused viidi läbi talgude korras koos eesti ehitusettevõtjate abiga.

Tööde kõrgpunktil võttis neist osa umbes 100—120 kaasmaalast vähemalt 1200 tunnilise tööpanusega.

Nii sai „Jõekääru" juba 1953. a. suveks oma uksed avada eesti lastele...

Olgugi, et lastel olid majutusvõimalused, töötas suvekodu esimesel aastal primitiivsetes oludes. Toitlustamine toimus väljas puude all ilmastikule vaatamata. Puudus elektrivalgus ja laste pesemine toimus jões. Taredki olid viimistlemata, andes ainult tuule- ja vihmavarju. Selle muutmine nõudis tohutut kavandamist, energiat ja palju, palju vabatahtlikke töökäsi.

Et kõige selle korralmamine Naisseltsi juhatusel üle jõu käis, siis moodustati n.n. „Jõekääru" Nõukogu, mis pidi olema abiks Naisseltsile suvekodu väljaehitamisel.

Nõukogu oli kahekümne liikmeline. Sinna kuulusid 7 Naisseltsi juhatuse liiget, 5 krundiomanikku ja 8 lastevanemat. Tänu suvekodu Nõukogu energilisele tegevusele ja tänu eesti organisatsioonide ja ühiskonna abile, muutis „Jõekääru" järgnevate aastate jooksul oma palet tundmatuseni. 1954. a. lisandus 3. tare. Ehitati söögisaal ja toimus kõigi ehitiste elektrifitseerimine. 1955. a. püstitati saun koos laagri kauplusega. Kõigile ehitati suur külmruum keldrisse. 1956—1957. a. väikelaste tare sai juurdeehituse, korrastati mängu ja peoväljakud. Esimene laagri kirik õnnistati sisse. 1958 a. puhastati jõgi uhtpuudest, süvendati jõesängi ja ehitati raudbetoonist tamm, mis tõstis veepinda 6 jala võrra, moodustades seega suure paisjärve. 1960.—61. valmis staadion. See oli esimeseks eesti staadioniks paguluses ja oli juba siis ehitatud meetrimõõdustikule põhinedes. Püstitati ka permanente rippuv sild, mis asendas igal aastal suurvete poolt lõhutuid provisoorseid sildu.

Aastate edenemisega hakkas raskusi tekkima lastevanemate saamisega Suvekodu Nõukogu koosseisu, mis pidurdas tõsiselt nõukogu tööd ning põhjustas ta tegevuse lõpetamise 1963. a.

Sellest ajast alates on Jõekääru Laste Suvekodu korraldamine ja sellega kaasunud küsimused jäänud T. E. Naisseltsi juhatuse haldusse. Kuid tegevus kestab edasi. Nii lisandub 1964. a. olemasolevale söögisaalile suur seltskondlik ruum. Rajati metsakirik, suurendati magamistaresid juurdeehituste näol. 1965. a. ehitati koos krundiomanikkudega tenniseväljak. Ja nii on toimunud ikka aastast aastasse ja suvest suveni. — Kes jõuab loetella neid kümneid tuhandeid vabatahtlikke töötunde, mis siia on puhkuse ja uneaja arvel ohverdatud. Kui palju indu, ühistöö tahet ja ühise sihi poole püüdmist on siin ilmnenud. Kui palju ennastsalgavat tööd on Naisseltsi juhatus kõigi selle saavutamiseks teinud.

25-e suve jooksul on „Jõekäärul" viibinud üle 6000 eesti noore ja need on siit kaasa viinud n.n. „Jõekääru" vaimu ja teinud ta nime tuntuks väljaspoole Kanada piire,

kui kohast, kus räägitakse eesti keelt ja mis püüab olla lastele tõeliseks suviseks koduks.

Grupp kasvatajaid 1964. a. suvel Jõekäärul valguspeol laulmas. Kitarriga Heikki Kuld.
Foto: J. Säägi

Üks vanemaid fotosid Jõekääru lastesuvekodust: 1955. a. suve kasvatajaid. Foto: J. Säägi

Uno Mankin

IN MEMORIAM

Uno Mankini varajane surm vapustas kõiki ta arvukaid sõpru ja võitluskaaslasi. Kuuludes soomepoiste sõprusringis keskealiste hulka, ei võinud keegi arvata, et tema elujulge ja -tahteline isik äkki võiks kaduda ja jätta tühja koha.

U. Mankin sündis Loksal 12. märtsil 1919 kaupmehe põjana. Õppis Tallinnas poeglaste kommertsgümnaasiumis, tegi vabatahtlikuna läbi Sõjakooli aspirantide kursuse mille lõpetas lipnikuna ja alustas õpinguid Tallinna Tehnikaülikoolis kaevandusinseneri kutse saamiseks. Ometi sõjaaastad ei lasknud jõuda eesmärgini. Selleasemel viis sõjatee teda ühes esimeses paadis Soome, kus valis võitlusteekonna Karjala rindelõigus. Sõja lõpul jõudis ta Rootsi, õppis seal laulmistki, kuid lahkus juba ühe esimese paadiga Kanadasse. Alustas siin tegevust kinnisvarade vahendajana, kes hiljem ostis omale kontori ja on aastate jooksul olnud abiks paljudele eestlastele nende oma kodu leidmisel ja omamisel.

U. Mankin on olnud hinnatud kõigi oma arvukate sõprade juures, eriti aga soomepoiste liikumise ühe populaarsema isikuna. Tema alati rõõmust ja heast meeleolust sütitav isiksus on tundunud paljudele kas rindejoonel, õppekeskuses või mujal meeleolu kergendavana. Kui rügemendi juurde organiseeriti oma meelelahutuslik grupp, kelle ülesandeks oli sõduriõhtute korraldamine, kutsuti U. Mankin üheks selle liikmeks. Ta suutis sageli improviseerida vähese ettevalmistusega kaasahaarava programmi, mille abil lähendati kaht hõimurahvast sõjapäevade raskel ajal. Kuna ta oli üks esimesi Soome minejaid, siis suutis ta end juba rügemendi loomise ajal kõnes väljendada. Rügemendi meeleolugrupp esines mitmel pool soomlastele ja „etelän pojat" tekitasid oma reipusega rohket tähelepanu. U. Mankin oma huumoriga, naljadega, laulu ja akordionimänguga oli kõikjal peatselt publiku lemmik.

Seda pühapäevalist päiksepaistelist hingelaadi on ta sõbrad ka Kanadas kogenud. Ikka suutis ta Soomepoiste Klubi sündmusil head meeleolu tekitada ja rõõmu tuua. Viimati veel käesoleva aasta JR 200 rügemendi aastapäevapeol huumoririkka kõne pidajana.

Ta oli hea inimene. Ta sai kõigiga hästi läbi, oli leplik, alati kaasaaitav ja -haarav. Tal oli võime madalat tuju ja meeleolu lõbusaks muuta, sest ta soovis ise rahulikult elada ja elust rõõmu tunda. Ainult lahkumine tuli liiga vara.

Rahulikku puhkamist!

HO

Muhamedlased põgenevad Burmast

TEKNAF, Bangladesh — Üle 165.000 muhamedlase on põgenenud seni peamiselt budistlikust Burmast Bangladeshi viimase viie nädala jooksul. Nad on toonud kaasa jutustusi brutaalsusest ja terrorist, mida nad kogesid Burmas. Praegu on põgenike arv 2000—3000 päevas. Burma valitsus on sundinud neid oma elukohtadest lahkuma, kuna ei pea neid oma liitlasteks. Kardetakse, et Burma võib oma asukohast välja ajada Arakani muhamediusulise elanikkonna kelle arv on üle miljoni. Põgenikel on kõigil väga sarnased jutustused kogemusist: Burma sõdurid tulid nende külla, peksid neid püssipäradega ja keppidega, vägistasid naised ja valisid mõned mehed mahalaskmiseks. Mõned arvavad, et see on sisuliselt ususõda budistide ja muhamedlaste vahel. Kuigi muhamedlased pole rikkad, on nad seni juhtinud Arakani majanduselu.

Hea klaver on
eluaegne investeering!
Suur valik tunduva hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika instrumendid.
REMENY
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West, Toronto
M5V 2B6 ● Tel. 363-1966

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 8. juunil 1978 — Thursday, June 8, 1978

KIREV MAAILM

NEW YORK — Uutes Aafrika neegrivabariikides on demokraatliku riigikorra rakendamine sageli seotud selles mõttes raskustega, et suur osa, kui mitte enamik, on kirjaoskamatu. Gambias, näiteks, toimuvad valimised järgmiselt: Valimiskabiinis on plekist trummid ja nende kohal kandidaatide pildid. Kui valija on õige näo välja valinud, võtab ta kastist kuulikese ja viskab sinna trummi, mille kohal on tema kandidaadi pilt. Valimiskomisjon teispool kardinat kuulab, et ta trummi ei viskaks rohkem kui ühe kuuli. Valimiskord on lihtne: üks valija, üksainus kuuli kukkumise kolks! Kes vajab kirjaoskamist!

KUALA LUMPUR — Piraadid ründasid Lõuna-Hiina merel üht põgenikepaati, kes oli põgenenud Vietnamist. Piraadid röövisid 29 vietnamlast ja surmasid neist ühe. Järelejäänud, nende hulgas lapsed, seletasid oma põgenemisest politseivõimudele.

STOKHOLM — Nyköpingis, Rootsis, anti kohtu alla 29-aastane kroaadi noormees, kes on hankinud andmeid oma kaasmaalaste ja nende pagulasorganisatsioonide kohta saatkonna jaoks. Samal ajal vangistati ka umbes sama vana naine sama süüteo eest. Rootsis on praegu u. 40.000 jugoslaavlast, suurem osa neist serbia ja kroaadi rahvusest, kelle omavaheline läbisaamine on halb.

TEHERAN — N. Liidu ja Iraagi ametlikud suhted on veel head, aga tegelikud suhted Bagdadis on võtnud operetlikud vormid. Iraaklased kahtlustasid venelasi, et need kuulavad lähedasest saatkonnast pealt, mis juhtub presidendi palees. Nad käskisid venelastel kuue kuu jooksul kolida paleest sootuks kaugemale. Kui seda ei juhtunud, võeti saatkonnalt ära elektrivool ja vesi. Sellest hoolimata on venelased ikka veel saatkonnaruumides alles ...

NEW YORK — Mõlemad suurvõimud teevad reaalseid ettevalmistusi tuleviku võimalikuks maailmaruumisõjaks. Pentagon on saanud raha, et konstrueerida aatomikahureid, elektroonilisi kahureid ja teisi maailmaruumi relvi. Osa USA vastuluure liikmetest usub, et venelased juba katsetavad relvadega, mis tulistavad kõrgenergiaga laetud mikroskoopilisi osakesi. Need võiksid tabada märke tuhandete miilide kaugusel — kas maa peal või maailmaruumis — vähem kui sekundiga. Nendega oleks võimalik enne kõike tabada vaenlase satelliite.

ZÜRICH — Üks 24-aastane tööline kirjutas end Zürichi hotellis sisse nimega Adolf Hitler. Hotelli uksehoidja ehmus sellest sel määral, et kutsus kohale politsei. Siis ilmnes, et Adolf Hitler ja tema 18-aastane sõber olid tagaotsitavad mitmete sissemurdmiste tõttu Zürichis ja selle ümbruskonnas.

NEW YORK — Kinkidest kõige hellitatumaks naiseks loetakse Jackie Onassist. Ari Onassis kinkis talle mõneaastase abielu kestel 94 teemantsõrmust, 68 paari hinnalisi kõrvarõngaid, 76 pärlikeed ja 130 käevõru. Kui kord Jackie sõitis New Yorki, sai ta ühe päeva jooksul 97 kinki — lilli, ehteid jm. Need oli Ari telefoni teel tellinud ja lasknud Jackiele saata. Ari kinkimistuhin viimasel paaril aastal oli siiski kustumas. Ta vist nägi, et Jackiet ei suuda keegi kinkidega rahuldada.

LOS ANGELES — Kunstlikke puid hakati „istutama" San Pedro linnas, Californias, teatavate tänavate äärde, arvestades, et kunstlikud puud on odavamad ega nõua hoolitsemisel nii palju kulu. Pärast 3-aastast katsetust tuli nüüd kõik kunstlikud puud — kokku $50.000 väärtuses — maha võtta ja elusate puudega asendada. Kunstlike puude korrashoid läks palju kulukamaks.

Laupäeval, 3. juunil õnnistati ja anti ametlikult nende omanikele üle Eesti Kodu. See kujunes tähelepanu äratavaks sündmuseks. Pildil osavõtjaid ürituse alul ja kogunemisel. Foto: Vaba Eestlane

Merevaik - müstiline ilus „kivi"

Suuremad merevaigu tagavarad leiduvad Dominikaanis

„Vaba Eestlases" mõni aeg tagasi ilmunud huvitav kirjand merevaigust meelitas käesolevate ridade kirjutajat seda teemat edasi arendama. Merevaik — see müstiline kollane ilus „kivi" — on aastasadade jooksul võlunud kõiki neid, kes sellega on kokku puutunud. Merevaigu kohta on isegi luuletusi kirjutatud ja üks vanim teadaolev luuletus on kirjutatud „Epigramis" roomlase Martiali poolt.

Läänemere maad said juba kiviajal kuulsaks merevaigu leiukohtadena, kuigi seda kollast ainet leiti mujalgi nii nagu Burmas, Sitsiilias ja Rumeenias. Merevaiku on leitud ka Põhja-Ameerikas ja ühel eestlannal oli isegi kord õnn leida juhuslikult kaks tükki merevaiku Inglismaal mereranas jalutades pärast tormist ilma.

Inglismaal on merevaigu leidmine väga haruldane juhus.

Tänapäeval on suuremaks merevaigu tootjaks Dominikaani vabariik. Kolumbus oli esimene eurooplane, kes avastas, et merevaiku leidub ka Ameerikas. Räägitakse, et üks kariibi suguharu pealik kinkis Kolumbusele merevaigust tehtud kaelakee, kuid hispaanlastele jäid merevaigu leiukohad avastamata ja hiljem ununes ka koht kust see ehteasi pärines. Kuigi kohalik rahvas teadis merevaigu olemasolu ja seda kasutas, ei kogutud seda turustamiseks.

Massiline merevaigu turustamine oli seotud tehniliste raskustega ja see algas alles umbes nelikümmend aastat tagasi.

Vastandina Baltimaadele, kus merevaiku leidub peamiselt mereliivas, on Dominikaanis merevaik peidetud mägedesse, sügavatesse liivakivi kihtidesse. Merevaigu kaevamine toimub ainult kirka ja labida abil, sest lõhkeainet ei ole võimalik kasutada ja isegi labidamees peab olema ettevaatlik, et mitte purustada väärtuslikku kaupa.

Mõnes kaevanduses on leitud isegi rusikasuuruseid merevaigu tükke, aga sarnased leiud on väga haruldased.

Kaevandustest saadetakse merevaik Santo Domingo linna kus seda müüakse nii nagu kartuleid kaaluga.

Toorainena makstakse lihtsa merevaigu naelast ainult viis kuni kümme dollarit, omapärasemate ja suuremate tükkide eest rohkem. Probleemiks on, et keegi ei taha „siga kotis osta" — nii öelda pimedalt, sest merevaik oma algkujul on kaetud kõbelise liiva kihiga. Eriti haruldasteks dominikaani merevaigu tükkideks on sinine merevaik. Sinine värv on tuhmunud mingisuguse tundmatu keemilise käärimise tõttu. Lihtvitult näeb sarnane sinine merevaigu tükk välja nagu mingi sinine kalliskivi ja on muidugi väga kallis.

Tagasi pöördudes Läänemere kallastele ei tohi mainimata jätta omapäraseid ajaloolisi tähelepanekuid. Arvatavasti oli roomlane Pliny esimene teadlane, kes avastas, et merevaik ei ole kivi vaid lihtsalt puu vaik.

Tookord elasid enamus Euroopa rahvastest, kaasaarvatud ka meie esivanemad, veel päris metsikult kui neid võrrelda kreeklaste ja roomlastega.

Roomlaste arvates olid Läänemere rahvad need, kes olid levitanud ebausku, et merevaigust tehtud ehted ei ole mitte ainult iluasjad vaid need kaitsevad kandjat kõige kurja, pahade vaimude ja nõidade vastu. Roomas on leitud huvitavaid merevaigust voolitud väheseid kudumiskoonlaid, millised olid arvatavasti kasutusel kui talismanid, seega kaitset otsides nõidumise vastu.

Nõidumine toimus arvatavasti tookordse arusaamise järgi „nõiavõrgu" kudumisega ohvri ümber ja ühe kodumiskoonla „ära võtmine" tähistas nõia kurja kavatsust.

Rooma gladiaatoritel olid merevaigust talismanid ja nad kandsid merevaiguga ilustatud võitlusrüüsid. Paistab, et merevaigul oli muidki otstarbeid.

Merevaiku on kasutatud ka arstimisvahendina. Merevaigust tehtud salvi kasutati haavade parandamiseks. Arvati, et merevaik aitab ravida kurgu- ja kõrvahaigusi ning et see on abiks palaviku vastu ja usuti, et merevaiguga saab isegi halba silmanägemist arstida.

Alles möödunud sajandil kasutati arstide poolt merevaiku „arstirohuna" ja ka Eestis panid karjapoisid kuusevaiku oma verisele sõrmele siis, kui nuga oli kogemata vääratanud ja arstiabi kaugel.

Aeg.

Uus demonstratsioon Peter Worthingtoni toetuseks

Torontos on juba kahel korral demonstreeritud „Sun'i" peatoimetaja Peter Worthingtoni kaitseks, keda süüdistatakse riigisaladuste avadamise pärast. Tema süüasi on eelarutlemisel 12., 13. ja 14. juunil, mis puhul Committe in Support of Peter Worthington and Freedom of Information korraldab Toronto raekoja ees esmaspäeval, 12. juunil kell 12.30 demonstratsiooni. Kõnelejaiks on Kanada parlamendiliige Tom Cossitt ja Toronto linnanõunikud Tony Donoahue ja Tom Wardle. Lisaks sellele on ettenähtud Dixieland stiilis muusikat ja üks laulusolist. Korraldav komitee kutsub kõiki sellest osa võtma.

Komitee on organiseerinud Canadian Unity and Freedom Federation ning sellesse kuulub ühe liikmena eestlanna Anne Ranniste, kes aasta tagasi oli üheks korraldajaks Torontos suurele antikommunistlikule kokkutulekule ja kommunismivastasele seminarile.

Saksa ajaleht V. Laidsaarest

Juba kolm aastakümmet elab Schwanénstadtis Villu Laidsaar, kellest loeme tihti Saksamaa eestlaste informatsioonis kui koorijuhist ja väsimata tegelasest. Nüüd kirjutab sellest sõjainvaliidist pikemalt „Klever Nachrichten", eritähelepanu omistades tema pensionile minemise puhul ta eriharrastusele, mesilaste pidamisele.

3-veeruline artikkel kahe fotoga annab huvitava ülevaate Villu Laidsaarest ja tema tööst, märkides ka, et ta on eestlane. Lisatakse tema tegevusest kaasalöömist kohapealses aiandus- ja kodundusühingus selle 1. laekurina alates 1963, asutamisajast. Kirjutatakse tema harrastusist akvaariumi kaladega jne. Märkimist leiab ka, et ta töötas raamatupidajana 22 a. Hoffmanni firmas jne. Ka mesindusseltsis on ta tegev ja praegu selle 1. esimees. Nii elab üks eestlasest vabadusvõitleja II maailmasõja päevist Saksamaal, kuhu saatus teda saatis.

VES

Kalasõda Kanada ja USA vahel

OTTAWA — Kanada ja USA alustasid kalasõda keelustades pühapäeval naaberriigi kalureil kalapüügi oma territoriaalvetest. Kanada astus esimese sammu kui välisministeeriumi alamsekretär Allan Gotlieb kutsus oma juurde USA saadiku Thomas Endersi Ottawas ja ütles talle, et USA kalalaevad ei tohi enam kalastada Kanada vetes. Mõni tund hiljem USA riigiministeerium avaldas proklamatsiooni, et nad võtavad samasuguse seisukoha Kanada kalurite osas USA vetes. USA läks koguni sammu võrra kaugemale ja keelustas sportliku kalastamise suurtel järvedel.

Kalasõda, mis tegelikult puudutab Kanada ida- ja läänerannikut, algas pärast seda kui Kanada ütles üles senise esialgse kokkuleppe kahe riigi vahel. Mõlema maa ametiisikud loodavad siiski, et uued läbirääkimised, mis algavad 19. ja 20. juunil annavad püsiva kokkuleppe kahe riigi vahel. Territoriaalvetes kalastamise küsimus on juba kauemat aega olnud lahendamata kuna 200-miililine ala laseb püügialal mitmeti arvestada ja Kanada valitsus leiab, et seda on raske lahendada nii, et see kaitseks Kanada huvisid. Üheks põhjuseks on vähenenud kalasaak, mis tingib uute kalastamisnormide leidmist.

Prof. Walter Rand kõneleb Vancouveris

Trent '78 järelkajana toimub Vancouveri „Meie Kodu" aulas 18. juunil koosviibimine kohvilauaga, kus Trentist osavõtnud noored jutustavad oma muljetest Trenti seminarist.

Külaliskõnelejana esineb seal tuntud ja lugupeetud Trenti lektor prof. Walter Rand New Yorgist. Arvatavasti peatub professor Rand ka Edmontonis ja võtab osa sealsete eestlaste jaanipäevast 24. juunil Sandy Lake'is.

Prof. Rand on inseneriteaduse doktor (Karlsruhe Tehnikaülikoolist). Ta on töötanud insenerina Eestis ja Belgias; nõuandva insenerina Ühendriikides; teadusliku uurijana Saksamaal ja Ühendriikides; ülikooli õppejõuna State University of Iowa's, New York University's ja viimati CUNY-s korralise professorina.

Prof. Ranna elukutselised huvialad on: Interdistsiplinaarsed küsimused seoses indiviidiga, ühiskonnaga ja loodusega nii ajas (ajalugu, futurism) kui ruumis (globaalsed probleemid) — nendega tegelenud ülikooli raamides mainitud osakondades. Algatanud, kujundanud ja käiku pannud programmid (College of Lib. Arts' Scie.) 1) teaduse, tehnoloogia ja kultuuri vahekorrad, 2) teaduse ja tehnika ajalugu ja filosoofia, 3) futurism — neis programmides juhtivalt tegev olnud, andes mitmeid kursusi; esinenud interdistsiplinaarsetel teemadel muuhulgas futuristide maailmakonverentsidel USA-s ja Itaalias, Maupertuis' ekspeditsiooni 240. a. mälestuskonverentsil Oulu ülikoolis, Soomes, West Point'i Sõjakoolis (sõjalise- ja inimväärtuste küsimus) ja korduvalt Metsaülikoolis, Kanadas. Osa võtnud CUNY okeanograafia instituudi rajamisest. Era-huvialad: mägironija tunnistus Shveitsi Mägiinstituudist; veealune fotograafia, ujumismatkad korallirihvidel.

Vancouveri eestlastel ja arvatavasti ka Edmontoni eestlastel on haruldane võimalus kuulda nii laialdaste teadmistega teadlast. Jääb loota, et seda ainulaadset võimalust kasutatakse suurearvulise osavõtuga.

Nii Vancouveri Trenti järelkajast kui ka Edmontoni jaaniõhtust võtab osa Eesti Liit Kanadas esindajana Sillase toimetaja Vally Johanson, et tutvustada Liidu tegevust ja tuleviku sihte ja Sillase rakendamist organisatsioonide teenistusse ülemandrilise tegevuse intensiivsemaks muutmise sihiga.

Vally Johanson viibib Vancouveris 14.—20. juunini ja Albertas ülejäänud juunikuu kuupäevadel. Ta külastab ka kõiki teadaolevaid eestlaste keskusi Albertas. Alberta eestlaskonnas on asetleidmas tunduv huvi eesti tegevuse vastu. On hangitud summasid valitsuselt multikultuursuse raames, et sealsete eestlaste elu ja tegevust filmile jäädvustada ja selle abil Alberta eestlaste elu ka teistes keskustes tutvustada.

Vally Johansoni võib kätte saada tel 403-387-4960, või Box 57. RR #2, Millet, Alta. T0C 1Z0.

EKL TEATED

Õnnestunud emadepäev Floridas

Lõuna-Florida Eestlaste Koondise korraldusel toimus 14. mail Hollywoodis, emadepäeva aktus ja koosviibimine. Kuigi „snowbirdid" on juba Floridast lahkunud, ometi kogunes sellele üritusele saalitäis rahvast.

Emadepäeva aktuse avas E. Totsas, aktusekõne pidas Helmi Kaur, deklamatsioonidega ja lauluga esinesid Tiina Lombard, Linda Szeliga ja Veronika Riisma. Lauluansambel, koosseisus Ida Maldur, Erna Luning ja Linda Szeliga, esines päevakohase lauluga „Kuldsed Päevad", klaveril saatis Veleida Totsas, Aino Kammar ja Leo Rootsi esitasid kitarri saatel dueti „Uinu vaikselt mu lind", Karl Karrolin laulis „I Believe ..." ja lõpuks lauluansambel laulis „Ema süda". Külalised tõusid püsti ja laulsid meeleliigutatult kaasa. Lõpusõna ütles koondise esimees Harald Hinno.

Aktusele järgnes koosviibimine kohvilauas. Mehed, põlled ees, teenisid laudade juures. Toitlustamine oli Meta Lembitu juhtimisel naisringi daamide käes. Osavõtjad ei mäleta varem nii ilusat ja meeleolurikast emade austamise päeva Lõuna-Floridas.

Igasugused ALUM. TÖÖD: UKSED, AKNAD j.m.

SISEMISED PUUTÖÖD

HUGO TAMME

Tel. 422-0783 — Lic. B 876

Ökumeeniline jumalateenistus New Yorgis

Pühapäeval, 21. mail, toimus New Yorgi E. Ev. Luterliku Pauluse koguduse kirikus eriläadne ökumeenline jumalateenistus, kus kohalikule luterlikule ja Ap. Õigeusu kogudustele lisandus Toronto eesti ortodoks koguduse „esindus" kahe vaimuliku, laulukoori, naisringi ning mitmete juhatusliikmete näol (kokku 40 inimese ümber).

Vaatamata sellele, et pea samaaegselt toimus teisal meeskoori kontsert ning ilm oli ideaalselt kaunis väljasõitudeks, oli kirik rahvast tulvil.

Teenistus algas üldlauluga „Ma kummardan Sind, armu väg i" ... organist Helen Tobias-Duesbergi orelisaatega, praost A. Hinno pühakirja lugemise, alguspalve ning lühida sõnavõtuga. Sellele järgnes vahetult Ap. Õigeusu kombekohane teenistus kuni lõpuni.

Liturgiline teenistus toimus Torontost saabunud praost-ülempreester Emanuel Lepiku ja ülempreester Valentin Velleso poolt, New Yorgi õigeusu koguduse ülemdiakon A. Valm'i kaasteenimisel. Ortodoks teenistuse lahutamatut ja ülitähtsat osa koorilaulu näol pakkusid haarava mõjuvusega Toronto ja New Yorgi koguduste ühendatud koorid, G. Raag'i ja dr. A. Vaart'i juhtimisel.

Jutlus oli ülempreester V. Velleso'lt, kes käsitles traditsioonikohaselt kõikide pühakute tähtpäeva puhul Jumala, kui kosmilise Kristuse tundmata sõduri teemat.

Pärast teenistust järgnes kiriku seltskondlikus saalis ühine koosviibimine rikkalikus kohvilauas. Sõnavõttudega esinesid seal praost A. Hinno, Toronto kog. esimees A. Wällik ja New Yorgi kog. esimees H. Lahesalu-Lane. Praost Hinnno tabas üldist arvamust, et sellised teenistused peaks olema eeskujuks ka teistele, kuna see aitaks suuresti tõsta eesti rahva kahe peamise kiriku vastastikust mõistmist ja hindamist, mis kahetseval kombel vahest näib puuduvat.

Nalja

Doonaukonverents N. Liidu ja Ungari vahel. Konverentsi tulemus: Vene laevad tohivad sõita piki Doonaud, Ungari omad ainult põiki.